№ 88 — Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem — פרייז 20 גראשען — Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

צמאַנציגסטער יאהרגאַנג. || 13 kwietnia 1927 r. || מיטוואָך, י"א ניסן תרפ"ז || רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47

גרויסע נצחונות פון דער כינעזישער צפון-אַרמעע.

פערביטערטע קאַמפּפע צווישען מיליטער און קאָמוניסטען אין שאַנכאַי. — מלחמה-געפאַהר צווישען יאַפּאַן און סאָוויעט-רוסלאַנד.

גרויסע נצחונות פון דער צפון-אַרמעע.

פּאַריז, 12 אַפּריל. (פּאַט) פון לינגאַ קומען אָן ידיעות וועגען פּכדר'דיגע נצחונות פון דער צפון-אַרמעע וועלכע האָט אָפּגעשטופּט די קאַנטאָנער צום טייך יאַנגטסע. צווישען דעם קאַנטאָנער געפאַנגענע געפונען זיך 5 טויזענד זעלנער פון שאַנכאַי. אויך אין דער קאָמאַנדער רעגירונג הערשען אַנגע-שטרענגטע באַציהונגען. ש"ק האָט צוגע-נומען אַלע זיבערהייטס-מיטלען און דער נאָר האָט ער פערלאָזען שאַנכאַי, פון וואַנען ער איז אָפּגעפאָהרען קיין נאַנקין.

און דער פראַנצויזישער קאָנצעסיע הערשט רוה.

לאָנדאָן, 12 אַפּריל. (פּאַט) איינ-מער יאַנגצעמאַי האָט די צפון-אַרמעע גענומען און געפאַנגענשאַפט 5 טויזענד זעלנער פון דער קאַנטאָנער אַרמעע. די געפאַנגענע, וועלכע זענען מיט אַ קור-צער צייט צוריק איבערגעגאַנגען פון דער צפון-אַרמעע און זיך געשטעלט אין דינסט פון קאַנטאָן זענען דערשאָסען געוואָרען.

נאַנקינג. די פראַנצויזיש-לאַקאַלען זענען בע-זעצט מיט מיליטער. ענגלישע געשעפטע-נישען זענען אויך פאַרנומען און לאַנקאַ.

שאַנכאַי, 12 אַפּריל. (פּאַט) די זעלנער פון יענעראַל שען האָבען אַרעס-טירט דעם פּאַרזיצענדען פון די פּראָפ. פעראיינען און מען האָט אויך געצוואונ-גען אונטערצושרייבען אַ בעפעהל צו די פּראָפ. פעראיינען, אַז זיי זאָלען לייגען דאָס געוועהר.

אַן'אָפּמיילונג פון 5000 זעלנער האָט פעריאַגט פון דעם דרום-וואָקזאַל נאָך אַ פערבינדער שלאַכט זענען די קאָמוניסטישע אָפּטיילונגען אָפּגעטרעטען לעבענדיג גרויסע היזקות.

מלחמה-געפאַהר צווישען די סאָוויעטען און יאַפּאַן.

לאָנדאָן, 12 אַפּריל. (פּאַט) פון טאָקיאָ מעלדעט מען, אַז 4 יאַפּאַנישע קרייסערס האָבען בעקומען אַ בעפעהל אָפּצושוואומען קיין שאַנכאַי. די גאַנצע יאַפּאַנישע פּרעסע רעדט וועגען אויבער-רייכען די דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען צווישען די סאָוויעטען און יאַפּאַן. די צייטונגען זאָגען זיך אָבער אָרויס, אַז די סאָוויעטען וועלען זיך דאָך שרעקען פאַר דער גרויסאַרטיגקייט פון אַ מלחמה.

לאָנדאָן, 12 אַפּריל. (פּאַט) דער קאָרעספּאָנדענט פון „דיילי מייל" מעל-דעט פון שאַנכאַי וועגען דער מעגליכ-קייט פון אַ מאָביליזאַציע אין יאַפּאַן.

גען. שען — דיקטאַטאָר פון שאַנכאַי.

פּעקין, 11 אַפּריל. (א.ח.) דאָ אָהער מעלדעט מען, אַז דער גענעראַל שען האָט זיך געווענדעט צו אַ גרופּע לינקעישע פינאַנציסטען אין שאַנכאַי, אַז זיי זאָלען איהם געבען אַ גרעסערע הלואה. און דעם ענטפער האָבען די פי-נאַנציסטען געשטעלט פאָלגענדע בעדינ-גונגען: תיכף אויפצוהערען די קרוגס-אָפּעראַציעס נעבען פּעקין, צו פערבעטען דעם אויצטיגען קאַנטאָנער אויסערן-מי-ניסטער משען מיט אַ מעהר מעסיגערען פּאָליטיקער, צי פערשטערקען זיך מיט די אינטערנאַציאָנאַלע פאַקטאָרען און גישט צו שטעהן אונטער'ן אייגפלוס פון די סאָוויעטען.

און פּעקין זאָגט מען זיך אַרויס, אַז די הלואה שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט שען'ס פּלענער צו ערקלערען זיך אַלס אונאָבהענגיג.

פייערליכער קבלת-פּנים לכבוד פּרעזידענט מאַסאַריק אין א"י.

ירושלים, 12 אַפּריל. (מעלעגראַ-פיש דורך ימא) פּרעזידענט מאַסאַריק איז ענטוזיאַסטיש בעגריסט געוואָרען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין א"י. בעזונדערס וואַרם האָבען איהם בעגריסט די ידען פון די משעכאָ-סלאָוואַקישע געמיינדען, וואָס האָבען אַמאָל געהערט צו אונגאַרן.

די גאַסען זענען געווען בעלאַגערט פון טויזענדער מענשען. פּרעזידענט מאַסאַריק האָט אויפגענומען דעם רב זאָננע-פעלד און בעזוכט פערשיידענע אינסטי-טוציעס.

בלוטיגע שלאַכט צווישען מיליטער און די אַרבייטער אין שאַנכאַי.

לאָנדאָן, 12 אַפּריל. (פּאַט) גע-נעראַל שען איז צוגעטרעטען צו ליקווי-דירען די קאָמוניסטישע איינפלוסען און שאַנכאַי און דער כביבה. בעוואָ-פנעטע פּאָליציי-אָפּטיילונגען און מיליטער האָבען פערנומען די לאָקאַלען פון די פּראָפ. פעראיינען, וועלכע געפינען זיך אונטער דער השפּעה פון די קאָמו-ניסטען. דערביי איז אויך געקומען צו גאַנץ ערנסטע צוזאַמענשטויסען, וואו מען האָט זיך בענוצט מיט מאַשין-ביקסען אין דאָנר-גראַנאַטען. אַ סך מיטגלי-דער פון די פּעראיינען זענען דער'הרג'ט געוואָרען. 600 פּערזאָן זענען אַרעס-טירט. די פּאָליציי האָט קאָנפיסקירט 7 מאַשין-ביקסען און אַ גרויסע צאָהל אַמו-ניציע.

ריזיגע פּראָטעסט-מאַניפעסטאַציעס אין רוסלאַנד.

געגען די געשעהנישען אין כינע.

ריגאַ, 12 אַפּריל. (פּאַט) און מאָס-קווע זענען געמאַכט פּערגעקומען ריזיגע פּראָטעסט-מאַניפעסטאַציעס געגען די געשעהנישען אין לינאַ. עהנליכע ידיעות קומען אָן פון גאַנצען לאַנד.

לענינגראַד האָט זיין אַ מאַניפעס-טאַציע מיט'ן יאַפּאַנישען באַטשאַפטער און מיט איהם גערעדט ווע'ג' דער סי-טואַציע אין לינאַ.

> **16 ציילען**
> **16 אַרטיקלען**
> אַן'אוצר פון פיינער ליטעראַטור פון פּרעכטיגע, אַנצי-הענדע ערצעהלונגען, אַ ים פון הומאָר און סאַטירע, גלענצענדע קאַריקאַ-טורען אויף אַקטועלע טעמעס, סענסאַציאָנעלע קאָרעספּאָנדענצען פון די „טאַגעבלאַט"-מיט-אַרבייטער אין דער גרעסער וועלט.
>
> דאָס וועט זיין דער **פּסח-נומער** פון „לאָדזער טאַגעבלאַט".
>
> ווער זענען די שרייבער? וואָס זענען די זאַכען?
>
> אויספיהרליכער מאָרגען.

כשר לפּסח — די בעוואוסטע יודישע „ZŁOTY RAJ" שאָקאָלאַדע פאַבריק אין לאָדז — פערקויפס-שטעלע נאָר וואָסקאַדניאַ 50 און זאַוואַדזקאַ 11 — פּערזעהען מיט אַ רבנישען אויסוואַהל פון פּערשיידענע שאָקאָלאַד און קאַרמעלען כשר לחג הפּסח למהדרין מן המהדרין. בעמ.: פון קאַנדיטאָר'ען, האַבען אָנגענומען צו מאַכען בעזונדערע אויך אָנקרען.

מאַכט בעקאַנט דער ג. טונדי-שאַפּט, אַז צו דעם בעזאָר-שטעהענד'ן פּסח זענען מיר — בהכשר הרב מבאַלוט ר' ישראל פרידעל שליט"א.

פּערלאַנגט איבעראַל מזהיר „IMLAR" — נאָר דעם בעריהמטען — כשר לפּסח למהדרין מן המהדרין (אינה. י. מ. לעווין).

זעט בעזונדערס אויפמערקזאַם אויף אונזער עטיקעט „Kwiat Cejlońskiej № 500". הורט-פערקויף אין לאָדז: גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 5.

מיט טרויער אין די אויגען שטעה איך ווידער בייַ אַ פרישען קבר און בעוויין די גרויסע אבידה, וואָס האָט געטראָפען מיין בעסטער חבר פּרעזעס מאיר גאָלדבערג צוליב'ן טויט פון זיין הייס-געליבטער פרוי

נ"ע חנה

די זאָלסט אַ טרייסט געפינען ל. חבר אין דער ווייטערדיגער אַרבייט לטובת אונזער פעראיין.

פערוואַלטונגס-מיטגליד מענדיל סופּערמינץ.

Dr. Różaner — ספּעציאַליסט פאַר הויט-ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. היילונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע. Dzielna 9 (Narutowicza) טעל. 28-08. פון 8—10, 5—8. פרויען 3—4.

Dr. med. Braun — ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע. בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל). 23 פּאָלודניאָוואַ 23. טעל. 26-40. נעהמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 ד. אָוונט.

אויף פּסח קויפט נאָר „כרמל" — ווייל און קאָניאַק „כרמל" ווייז און קאָניאַק איז כשר לפּסח אפילו למהדרין מן המהדרין.

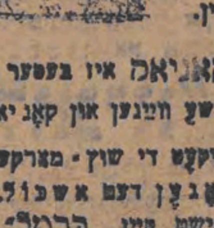

„כרמל" ווייז און קאָניאַק איז בעסער פאַר די טייערסטע אויסלענדישע ווינען און קאָניאַקען. זוכט נאָר אויס'ן עטיקעט די שוץ-מאַרקע 2 „מרגלים" טראָגען דעם אשכול. קויף דעם איז עס נישט קיין „כרמל".

Dr. med. Ludwik Rapeport — ל. Narutowicza 25 (דזיעלנאַ) Tel. 44-10. ספּעציאַליסט פאַר נערוועז-, בלאָז- און האַרן-קראַנקהייטען. נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—7 אָוונד.

Dr. med. Feldman — פרויען-אַרצט און אַקושער. נעמט אָן פון 6½—3½. Cegielniana 46, tel. 32-88.

Dr. Prybulski — זאַוואַדזקאַ 1 — טעלעפאָן 25-38. הויט-ווענערישע, האָר-און הויט-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכען. בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל) און רענטגען-שטראַהלען.

J. Karmazyn צאָהן-אַרצט — פּאָלודניאָוואַ 2. נעמט אָן פּריוואַטליך. ספּעציאַליסט פאַר ווייטע און קינסטליכע צייהן אָהן גימען. ביים בעשטעלען קינסטליכע צייהן-וואורצעל און קראַנקע צייהן-בעזייטיגונג — גראַטיס.

לכבוד יום-טוב — דאַרף זיך יעדער יוד פערזיכען מיט עכטע גוטע און עכטע גיזונטע ווייז, שפּריט, מעהד און ליקער כשר לחג הפּסח און ביליגער ווי איבעראַל איז נאָר צו בעקומען אין די לאַנג-יעהריגער בעקאַנטער, רעלעסטע און רייכסטע פירמע אין לאָדז

ליפּא שיינביין

לאָדז, נאַוואָמיעסקאַ 27 — טעלעפאָן 27-49. עקזיסטירט פון 1900.

דאָרט קען יעדער בעקומען אַמביליגסטען פון צוגענגליכסטען ביז ריינעם אונגאַרישען אין אַ זעהר רייכען אויסוואַהל פון די בעקאַנטע פירמע ווי: א. ליבערמאַן וואַרשא און ר' מענדיל בארענשטיין לאָדז א. א. פון 1.50 אַ פלאַש, ווי אויך ארץ-ישראל כרמל אָריגינעל און אַלע סאָרטען מעהד פון ווי בעקאַנטער פירמע וויקטאָריאַ וואַרשא א.א. אויך ליקער און י"ש פון די פירמע זילבער, אַנכונבוים, נערער און יאַפּע אַלעס כשר לחג הפּסח! ----- קומט און איבערציינט אייך! נעדענקט די אַדרעס!

די פירמע פון ליבערמאַן וויין זענען די זעלבע ווי און וואַרשא.

בעמערקונג: שוין ווי עס האָט זיך בעוויזען און לאָדז געפעלשטער ווייז פון דער בעוואוסטער פירמע ליבערמאַן וואַרשא, בעט איך אויפצופּאַסען צו געבען דעם אויף דעם קאָרק מוז זיין אויסגעדרוקט דער פולער נאָמען וואָס אויף די פלאַש.

— געדענקט לאָדז! — טרויער אין עסטרייך —

בלב יגון ואנחה אני מבכה את האסון הנורא של ידידי ר' ליבעל עפּשטיין במות עליו בנו

נ"ע יעקב בימי עלומיו

המקום ישלח לו נחומים בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

גרשון העניך מאַלעטום.

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס אונזער פריינד און חבר משה עפּשטיין צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין ברודער

נ"ע יעקב

המקום ינחם אותך בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די זעצעריי פון „לאָדזער טאַגעבלאַט".

Warnung — וואַרנונג

פאַר אַלע, וואָס קויפען פאַבריקאַנער שמאַלץ אייל על חג הפּסח בעצייכענט אויף די מאַרקע Aextref, וועלכע גיבענט זיך אויף די בלעכע פעסער מיט הייטע בעדעם, דאָס שמאַלץ איז העלע קאָלירער עוואָס געלב, די איז די בעסטע און צוויי מיטגלידער פון ועד הרבנים מוואַרשא זענען אַליין געזען אין פאַבריק און שרייבען, אַז המהדרין מן המהדרין מעגען זאָלכע נוצען אין פּסח צו בעקומען אין פאָלגענדע ערטער: ש. מאַלאַמוט זגיערסקאַ 1, לייוועראָוויטש אַלטען מאַרק 1, זאַלאַנטש וואָלבאָרסקאַ 1, ראַזאַ באַדנאַ בזשעזינער 42, י. מ. מאַשקאָוויטש וואָסקאַדניאַ 14, מ. גרינשפּילד פּאָלודניאָוואַ 16, י. מאַסף זיעלאָנאַ 43, צ. פינא גייערס מאַרק 2.

בעמ.: גרעסערע קוואַנטומס פערקויפט הרה"ר יהושע פרידמאַן בהר"ר שמעלקי ז"ל מורה הוראה דפה זאַכאַדניאַ 49.

נחום אבלים! בזה אנו מביעים את רגשי השתתפותנו בצערו של חברנו ר' ליבעל עפּשטיין במות עליו בנו נ"ע הב' יעקב בימי עלומיו. בעבורתו לטובת החברה יבצא נחומים.

ועד החברה חסד של אמת ומנחמי אבלים.

לעזט דאָס „לאָדזער טאַגעבלאַט"

פונאנדערגעלאזט דעם ליטווישען פּארלאמענט.

דעפּוטאטען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען אנטלויפען פון ליטע.

בערלין, 12. אפּריל. (פּאט) פון קאוונא מעלדעט מען, אז דער פּרעמיער-מיניסטער וואלדעמאראס האט אונטער-געשריבען א דעקרעט וועגען פונאנדער-לאזען דעם ליטווישען סיים. מען רע-לענט, אז עס וועט איינגעפירט ווערן א מיליטערישע דיקטאטור א[illegible] זיך אויף גרויסע ארעסטען.

קאוונא, 12. אפּריל. (א. וו.) די קאוונער פּרעסע מעלדעט, אז 8 דעפּו-טאטען פון דער אפּאזיציע און פון די נאציאנאלע מינדערהייטען האלטען בא אנטלויפען קיין אויסלאנד צוליב די פאר-שטעהענדע רעפּרעסיעס.

כינעזישער פארשטעהער אין מאסקווע נאך נישט אבגערופען געווארען.

פּעקין, 12. אפּריל (פּאט) די פּע-קינער רעגירונג שלאגט זיך נאך אלץ אום דער דעת, צי זי זאל אפּרופען איהר פארשטעהער פון מאסקווע. זי האט מורא, אז אין דעם פאל וועט א פאר-שטעהער פון דער „ס.ס.ס.ר." רעגירונג פארטרעטען די לינקע אינטערעסען און סאוויעטען-רוסלאנד.

„קוויסטען" ווילען בעזייטיגען א ליבעראלען פּראפעסאר פון אוניווערזיטעט.

יאסי, 12. אפּריל. (טעלעגראפיש דורך יטא) א דעלעגאציע פון 14 סטו-דענטען האט זיך געווענדעט צום רעק-טאר באגדאן און איהם געמאלדען, אז אויב פּראפ. רישקאנו וועט נישט בע-זייטיגט ווערען פון זיין אמט, נעמט דער סטודענטען-קאמיטעט פון זיך אראפּ יעדע אחריות פאר די פאלגען.

בת א גרופּע סטודענטען האבען גע-וואלט ארויין אין פּראפ. רישקאנו'ס לעק-/פאראטאריע, האבען זיי די קוויסטען נישט אריינגעלאזען. די בעציהונג פון די סטודענטען האט אין שטאט ארויס-גערופען א גרויסע אויפרעגונג.

רומעניען וויל פערזיכערען דעם נאציאנאלען כאראקטער פון איהרע שטעט.

בוקארעשט. 12. אפּריל. (טעלע-גראפיש דורך יטא) אויף דער זיצונג פון פּארלאמענט האט דער מיניסטער נאגא געענטפערט אויף אן אינטערפּעלא-ציע, אז דער רומענישער כאראקטער פון די שטעט איז געזונקען. די רעגירונג גרייט איצט צו א געזעץ-פּראיעקט וועגן די פרעמדע עלעמענטען ביי די פאלקס-צעהלונג, וואס זאל פאלען דעם 27. אפּריל, וועלכער [illegible] געשטעלט ווערען די [illegible] אונגעוואוינטע אויסלענדער און דא-וועט די רעגירונג אנגענומען די נויטיגע מיטלען.

רעזולטאט פון די שטאט-ראט-וואהלען אין ירושלים.

ירושלים, 12. אפּריל. (טעלעגר. דורך יטא) דער רעזולטאט פון די וואה-לען צום ירושלים'ער שטאט-ראט איז פאלגענדער: די פּארטייען פון ירושלים'ער בירגערמייסטער ראגיב בײ נאשאשיבי, האט בעקומען 6 מאנדאטען; די פּארטיי פון ארא-בישער אפּאזיציע, אונטער דער פיהרונג פון הוסיין — 2 מאנדאטען; דער יודישער פּראגרעסיווער וואהל-בלאק האט בעקומען אהן וואהלען, לויט'ן צאל 4 מאנדאטען, בן צבי, יצחק אלישע (ספרדי) אליהו שאמאי (ספרדי ארטאד-אקס) און חיים כ[illegible], נשה. ראטמאנען אין ירושלים'ער שטאט-ראט.

רומענישע כוליגאנעם מערדערליך צעשלאגען א 75 יעהריגען יוד, א שמש פון א שוהל.

טשערנאוויץ, 12. אפּריל. (טע-לעגראפיש דורך יטא) קוזאנישע סטו-דענטען האבען בעפאלען א 75-יעהריגען יודישען זקן, דעם שמש פון דער שוהל אין ראראוויסע, און איהם שטארק צו-שלאגען. די כוליגאנעם האבען דעם זקן צופרא-לען א פּאס און געמאכט איהם פיל וואונ-דען אויפ'ן קערפּער. זיין געזונד-צו-שטאנד געפינט זיך אין ערנסטער סכנה. דער כוליגאנישער אנפאל האט אין שטאט געמאכט א שרעקליכען רושם.

דעם 27. אפּריל קומט פּרעזידענט מאשטשיצקי קיין לאדז.

(ט) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט דער פּרעזעס פון שטאט-ראט, ד"ר פּילנא, געוויזיט לעצטענס אין ווארשא אין צוזאמענהאנג מיט די פארפערטונגס-געהן צו דער פייערליכער פאהן-אויפרע-קונג פון 28. פּולק.

אין שייכות מיט'ן וויזיט פון פּרעזעס פּילנא אין ווארשא, מעלדעט מען דאס פּרעסע-ביורא ביים מאגיסטראט, אז דער פּרעזידענט מאשטשיצקי קומט קיין לאדז דעם 27. אפּריל, 12 א זייגער מיטאג.

אורטייל אין פּראצעס וואידיסלאווסקי-לעווינזאהן ווערט היינט ערווארט.

(או) דאס ווארשאוער אפּעלאציע-געריכט בעטראכט איצט דעם פּראצעס פון וואידיסלאווסקי אין לעווינזאהן. דער אורטייל ווערט היינט ערווארט.

קאמוניקאט.

מיר שטעלען מיט, אז די רעדאקציע פון „יור" אין ווארשא שטעהט אין א קאנפליקט מיט איהר לאדזשער קארעס-פּאנדענט.

כדי שום חבר פון אונזער פעראיין דארף נישט שיקען קיין קארעספּאנדענצען פון לאדז אין דער דאזיגער צייטונג, כל זמן דער סכסוך איז נישט ערלעדיגט.

פערוואלטונג פון לאדזשער און ווארשאוער זשורנאליסטען-פעראיין און ווארשא אפּטיילונג אין לאדז.

לאדז, 12. אפּריל 1927.

„סמבטיון" טרעט אויף פּסח אין „פילהארמאניע".

אויף פּסח קומט אויף עטליכע גאסט-ראלען קיין לאדז דאס אויסגעצייכענטע ווארשאווער קליינקונסט-טעאטער „סמ-בטיון". „סמבטיון" בעשטעהט פון די בעסטע יודישע ארטיסטען און האט זיך אין ווארשא, וואו די טרופּע שפּילט שוין עטליכע חדשים, געשאפען א נאמען פון אן אויסגעצייכענטען מיניאטור-טעאטער.

דאס ערשטע פּראגראם בעשטעהט פון א גאנצער רייהע פרעהליכע סקעטשעס, שארזשען, אינטערעסאנטע לידער, „מארגאריטקעס", „בחורישע מיין זוהן", „גאלט-שאטענס", „ברולאנטען" פון מיטשעלען אין פיל נאך אינטערעסאנטע נומערן.

צו דער טרופּע געהערען צוו. אגר. די ארטיסטען פעניגשטיין, נאטשיס, לשערס-טאן, פרוי שמאקלערער, נאזשל א.א.

דעקאראציעס פון בענאמטען מאלער וויינטרויב.

די פארשטעלונגען פון „סמבטיון" וועלען אויך אין לאדז, אזוי ווי אין דער הויפּט-שטאט, זיכער ארויסרופען גרויס-ען ערפאלג.

„סמבטיון" טרעט אויף אין „פילהאר-מאניע".

א שטייער-בעאמטער, וואס האט קאסירט שטייערן פאר זיך.

(או) נעכטען איז אין קרייז-געריכט פארגעקומען דער פּראצעס פון סעקוועס-טראטאר פון צווייטען פינאנץ-אמט, סמע-לען פאראלאק, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין בעגעהן מיסברויכען.

אין יאהר 1924 איז פאראלאק געווען א סעקוועסטראטאר פון צווייטען פינאנץ-אמט אין אלס אזעלכער איז ער דעם 11. מערץ געקומען צו שמואל מאשע-בערג אין גענומען א ראטע פון פערמעגנס-שטייער אויף א סומע פון 75 גאלד פראנק און שפּעטער האט ער ביי א צווייטען סוחר גענומען 159 פראנק. ביידע צאהלער האט ער ארויסגעגעבען א קוויטונג. די קוויטאנציעס האט ער אבער נישט אפּגעגעבען אין פינאנץ-אמט.

[illegible] דער עלטסטער בוכהאלטער פון פינאנץ-אמט בעמערקט, אז די אפּ-צאהלונג פון סמעלאן פאראלאק שטימט נישט אין די חשבונות. ער האט געגע-בען [illegible] פון סעקוועסטראטאר פאזיציע און די [illegible] א שטרענ-גער קאנטראל און עס האט זיך ארויס-געוויזען, אז דער סעקוועסטראטאר איז בעגאנגען מיסברויכען. דער בוכהאלטער האט דעם מיטגעטיילט דעם פּרע-זעס פון דער פינאנץ-קאמער, וועלכער האט דעם ענין איבערגעגעבען דער פּא-ליציי, וואס האט דעם סעקוועסטראטאר ארעסטירט.

נעכטען איז פארגעקומען זיין פּרא-צעס. ער איז פערמשפּט געווארען אויף 1 יאהר טורמע.

חנא-פעריען פון קרייז-געריכט.

(זא) היינט הויבען זיך אן די חנא-פעריען אין היגען קרייז-געריכט.

דעלעגאט פון דער פּוילישער דעלעגאציע צו די אונטערהאנדלונגען וועגען דער הלואה צוריקגעקומען פון פּאריז.

ווארשא, 12. אפּריל. (אטע) דער וויצע-פּרעזעס פון באנק פּאלסקי, ד"ר מלינארסקי איז היינט 9 פרית צוריקגע-קומען קיין ווארשא. ד"ר מלינארסקי איז ווי בעוואוסט, ארויסגעפאהרען אלס פּוי-לישער דעלעגאט קיין פּאריז פארצולעגען די פּוילישע פארשלאגען וועגען דער הלואה. תיכף נאך זיין צוריקקומען איז ד"ר מלינארסקי אויפגענומען געווארען דורך וויצע-פּרעמיער בארטעל.

פּוילישער אקאדעמישער היים וועט געבויט ווערען לויט'ן מוסטער פון דער יודישער.

ווארשא, 12. אפּריל. (טעלעגראפיש) דער געוועזענער רעקטאר פון דער ווא-רשאווער אוניווערזיטעט האט זיך געוואנדט צו דער פערוואלטונג פון דער יודי-שער אקאדעמישער היים מיט דער בעטע איהם צוצושטעלען מאטעריאלען פון דעם בוי און דער ארכי-טעקט פון דער יודישער אקאדעמישער היים, ווייל ער וויל די זעלבע פּלענער אויך אנווענדען בעם בויען א פּוילישע אקאדעמישע היים.

בעשטימט א וואהל-קאמיסאר פאר די וואהלען צום ווארשאווער שטאט-ראט.

ווארשא, 12. אפּריל. (טעלעגראפיש) דער אינערן-מיניסטער האט שוין צוגע-שיקט צום פּרעזעס פון ווארשאווער שטאט-ראט [illegible] קאמיסאר. און ער איז איהם מודיע, אז דער ווארשאווער שטאט-ראט איז פונאנדערגעלאזט און ער בעשטימט איהם, אז ער זאל בעשטימען א וואהל-קאמיסאר. די וואהלען וועלען וואהר-שיינליך פארקומען דעם 22. מאי.

פּאבאר פון יאהרגאנג 1906 הויבט זיך אן דעם 4 מאי.

(או) די וואיעוואדזטווא-מאכט האט דערהאלטען, פון קריגס-מיניסטעריום צו בעשטימען דעם טערמין פון פּאבאר פון די רעקרוטען, וואס זענען געבוירען אין יאהר 1906, אויפ'ן 4. מאי. אין דאזיגען טערמין דארפען זיך אויך שטעלען אויף דער פּאבאר-קאמיסיע די געבוירענע אין די יאהרען 1905 און 1904.

ארבייטסלאזע בעקומען א ספּעציעלע שטיצע פון 10,000 זל. אויף די חנאות.

פון ווארשא טעלעפאנירט מען אונז: דער פערזענליכער סעקרעטאר פון ווי-צע-פּרעמיער בארטעל איז היינט נאכ-מיטאג ארויסגעפאהרען קיין לאדז מיט א סומע פון 10.000 זלאטיס אויף שטי-צע פאר די ארומיגע ארבייטסלאזע פאר מוליקעס.

דער וואיעוואדא יאשטשאלט וועט פונ-אנדערטיילען דאס געלד.

די שקל-אקציע אין לאדז.

דער שקל-קאמיטעט איז מודיע, אז עס זענען שוין אנגעקומען שקלים פאר'ן יאהר תרפ"ז. די ציוניסטישע פארייען און ארגאניזאציעס דארפען אין משך פון דער וואך קומען אין סעקרעטאריאט פון שקל-קאמיטעט, כדי אפּצונעמען דעם כלים שקלים, וואס ס'איז פאר זיי בע-שטימט געווארען.

דער פּרייז פון הייעהריגען שקל איז נאר 1 זלאטי. די שקל-אקציע אין אונ-זער שטאט האט זיך שוין אנגעהויבען און ווערט געפיהרט קודם-כל צווישען די ארגאניזירטע מיטגלידער פון ציוניסטי-שע ארגאניזאציעס. מיטגלידער פון ציו-ניסטישע פארייען און ארגאניזאציעס דארפען אין משך פון 2 וואכען אויסקוי-פען דעם שקל.

אין אלע ענינים פון שקל דארף מען זיך ווענדען צום סעקרעטאריאט פון שקל-קאמיטעט, וואס געפינט זיך אין ציוניסטישען ביורא (צעגעלניאנא 4) און איז געעפנט טעגליך פון 9—2 מיטאג.

פּסח'דיגע קוך פאר יודישע זעלנער.

(:) די „צעירי אמוני ישראל" האבען איינגעארדענט א פּסח'דיגע קוך פאר די יודישע זעלנער אין לאדז. די וואס ווילען גענייסען פון דער קוך דארפען זיך מעל-דען אין לאקאל פון דער אגודה, רזשעל-נא 11, יעדען טאג פון 6 ביז 10 אוונט און שבת פון 2 נאכמיטאג.

אמעריקאנער זאלן עלעקטריפיצירען לאדז און טשענסטאכאו.

(פ) צווישען די פארשטעהער פון'ם אינערן-מיניסטעריום און די פארשטע-הער פון דער אמעריקאנער געזעלשאפט „אמעריקאן אוירפּעאן קארפּאריישאן" ווערען זייט א לענגערער צייט געפיהרט אונטערהאנדלונגען וועגען א קאנצעסיע אויף צו עלעקטריפיצירען דעם צפון-מערב'דיגען טייל פון פּוילען און די אינ-דוסטריע-צענטערען פון לאנד, ווי לאדז, טשענסטאכאו, ביעלסקו און דאמבראו-ווער זאגלעמביע.

די אונטערהאנדלונגען טראגען א שווערען כאראקטער צוליב דעם, וואס דאס אמעריקאנער קאנסארציום וויל האבען אין איהרע הענד א מין מאנאפּאל און קיינער מאר זיך נישט מישען אין איהר ארבייט און נישט זאגען קיין דעות.

די רעגירונג פערלאנגט אבער צו האבען א קאנטראלע איבער דער גאנצער ארבייט. א חוץ דעם פארערט די רעגי-רונג, אז דאס קאנסארציום זאל אריינ-לעגען נישט ווייניגער, ווי 20 מיליאן דאלאר.

חול המועד פּסח וועט געוויזען ווערען דאס מייסטערווערק פון יודישען פילם-קונסט
„יודישע גליקען"
רעאליזירט פון „גאסקינא"—מאסקווע לויט שלום עליכם'ס „מנחם מענדל" אויסגעפירט דורך ארטיסטען פון „הבימה" אין Grand-Kino

עס קלינגט שוין איז גאנץ לאדז,
אז אלער ארט ביטעס, פּאדאניעס, רעקורסען, אפּעלאציעס און אלע געריכטס-פינאנס-אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטיטוציעס ווערען אמבעסטען, אמביליגסטען און אמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביורא
„פּאלאניא" אלעיא 1 מאי 7.
וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און ענטשיידונגען אין אלע שטייער-אנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאן שווייצער. — איבערזעצונגען: האנדעלס- און פּריוואט-קארעספּאנדענץ, קאנטראקטען. — פּראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויסצומאנען מיט אייגענע קאסטען.

ווער ס'בעקומט איצט
צוגעשיקט א נאקאז פּלאטניטשי
אויף פּאדאטעק אבראטאווי פאר'ן גאנצען יאהר 1926
(podatek obrotowy 1926)
און געפינט אין, אז מ'האט איהם צו הויך אפּגעשאצט, זאל זעהערט, כדי נישט צו פערשפּעטיגען דעם טערמין, קומען שרייבען א רעקורס אינ'ם לאנגיעהריגען רעגאמירטען רעכטס-קאנסולטאנטען-ביורא
זינגער, זאכאדניא 36.

קרן קימת לישראל, לאדז.
מאנטאג דעם צווייטען טאג פּסח (18/4) קומט פאר אין זאל פון „הזמיר" (אל. קאשטשושקי 21)
א פּסח-ראוט
מיט א רייכען פּראגראם. טאנץ ביז אין דער פריה.
אנהייב 9 אוונט.

שטיצט דעם הילפס-פעראיין „תומכי אורחים" פּאמארסקא 18 וועלכע ארדענט איין א גרויסע פּסח-אקציע

אלגעמיינע פערזאמלונג פון קרעדיט-פעראיין.

(ג) פערגאנגענעם דאנערשטאג איז פארגעקומען די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון קרעדיט-פעראיין. די געוועזענע האבען איבערגעפילט דעם פער-איינס-לאקאל.

די פערזאמלונג עפענט ה' שענוויץ, א מיטגליד פון אויפזיכטס-ראט, און ער לייגט פאר אלס פערזיצער פון דער פערזאמלונג צום דירעקטאר פאגאנאווסקי. דער לעצטער זאגט זיך אפּ, אויך אנדע-רע פארגעשלאגענע קאנדידאטען זאגען זיך אפּ, ביז — ה' שענוויץ ווערט גע-וועהלט אלס פערזיצער און ער לאדעט איין אססעסארן. די לעצטע ווילען נישט אננעמען די איינלאדונג, עס ענטשטעהט א טומל. לסוף געהען אריין אין פּרע-זידיום אלס פערזיצענדע די ה"ה לאנגע און שעק.

דערויף איז ארויפגערופען און בע-שטעטיגט געווארען דער בעריכט, וואס איז פריהער פונאנדערגעשיקט געווארען געדרוקטערהייט צו אלע מיטגלידער פון קרעדיט-פעראיין. עס ענטוויקעלט זיך א דעבאטע ארום די קאנדידאטור-רעכט פון מיטגלידער, וועלכע דארפען פער-טרעטען די פערשטארבענע מיטגלידער פון קרעדיט-פעראיין. אין דער דיסקוסיע נעמען אנטייל די: ד"ר. משה העלמאן, דיר. גייעוויטש און פאגאנאווסקי. אין שייכות מיט דער דאזיגער פראגע ווערט בעשלאסען, אז אין פאל, ווען עס שטארבט אדער עס רעזיגנירט פון זיין אמט א מיטגליד פון דער דירעקציע, אדער פון אויפזיכטס-ראט, פערטרעט איהם נישט דער נאכפאלגענדיגער קאנ-דידאט, נאר די נאהענטסטע אלגעמיינע מיטגלידער-פערזאמלונג וועהלט אויף א מלא-מקום פון אוועקגעגאנגענעם. ביי דער געלעגענהייט ווערען בעעהרט מיט אויפשטעהען פון די ערטער די פער-שטארבענע מיטגלידער מייעראוויטש און לענטשיצקי.

דער קאמף, וואס האט זיך געצויגן פון תחילת אן, האט זיך פונאנדערגע-פלאקערט ביי דער דעבאטע וועגען דעם בודזשעט פאר'ן לויפענדען יאהר.

דיר. העלמאן, וועלכער איז ארויס-געטרעטען מיט שארפער קריטיק, בעת דער דעבאטע איבער'ן בעריכט, איז אויך ביים בודזשעט ארויס מיט א קריטיק בעגלייט מיט א רייה פארשלאגען. דערביי האט ער אריינגעטראגען אינ'ם בודזשעט א רייה אויסבעסערונגען, ווי אויך פאר-לאנגט, וועלכע רופען ארויס א לעבעדי-גע און שטורמישע דיסקוסיע, אין וועלכער עס בעטייליגען זיך: אינזש. סוליגאווסקי, ראטמ. בארטשאק, ראטמ. קנאר, פרידריך א. א.

דיר. העלמאן מאכט פארוואורפען דער ליטונג פון קרעדיט-פעראיין הלמאי צווישען גאנצען פערסאנאל איז נישטא קיין איין יודישער אנגעשטעלטער.

דער טומל און רעש פערגרעסערט זיך, אבער דיר. העלמאן הערט נישט אויף צו פאדערן, אז אלע בעקאנטמאכונגען פון דער קרעדיט-געזעלשאפט זאלען פערעפענטליכט ווערען אין פּוי-ליש, דייטש און יודיש לויט א סדר. די פארשלאגען און וואונשען ווערען אק-צעפּטירט דורך די פערזאמלונג און מען טרעט-צו צו די וואהלען.

די שטימונג ווערט ווידער הייס און אנגעשטרענגט. אין די זאלען קורסירען עטליכע קאנדידאטען-ליסטעס.

נאך דעם ווי די ה"ה: דיר. העלמאן און דיר. פאגאנאווסקי האבען אבגעגע-בען ערקלערונגען אין שייכות צו די וואהלען, איז אדורכגעפיהרט געווארען די צאהל-פּראצעדור, וועלכע האט גע-געבען פאלגענדען רעזולטאט: אין דער דירעקציע זענען אריין די ה"ה: לעוויצ-קי, פּרוסאק. אלס קאנדידאט - לענגע. אין אויפזיכטס-ראט די ה"ה: קאפלאן שענוויץ און שאצ.

צוליב די „ליטשניקעס" געפאלען די צאהל געש-פרעכען אויף 40 פּראצענט.

(פ) צוליב דעם, וואס עס זענען איינ-געפיהרט געווארען די טעלעפאן-ליטשני-קעס, איז די צאהל געשפּרעכען אין די ערשטע טעג געפאלען אויף 40 פּראצענט.

נישט קוקענדיג דערויף, וואס עס זע-נען געמאכט געווארען גרויסע פערלייכ-טערונגען ביים אריינצייהען נייע טעלע-פאנען, איז זייט עס זענען איינגעפיהרט געווארען די ליטשניקעס, סך-הכל איינ-געארדענט ביי אונז פיר טעלעפאן-אפּאראטען.

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

די הלוואה מוז דינען אלס מיטעל צו שטאַרקען די קאָנסומפּציע.

די אויסלענדישע הלוואה פאַר פוילען געפינט זיך שוין אין סטאַדיום פון רעאַליזירען און עס וועט טאָמער זיין נישט איבעריג אָבצושטעלען זיך אויף דער פראַגע, ווי אַזוי די הלוואה דאַרף פערווענדעט ווערען.

עס זענען אין דער היגער אָרדיסנערוקט געוואָרען פערשידענע פּלענער, ווי: רעפאָרמירען דאָס שטייער-סיסטעם, סקאַסירען, אָדער פונדאַמענטאַל ענדערן דעם אומזאַץ-שטייער, צוגענגליך מאַכען ביליגע און לאַנגטערמיניגע קרעדיטען פאַר'ן בוי-וועזען, לאַנדווירטשאַפט א.ד.ג. דאָס זענען אַלץ פראַגען פון ערשטקלאַסיגער וויכטיגקייט, פון וועלכע עס איז אָבהענגיג דאָס צוריקשטעלען פוילען אַלס ווירטשאַפטליכען פאַקטאָר אין אייראָפּא און וועלכע פאָדערן טאַקי א באַלדיגע לעזונג. מען דאַרף אָבער נעמען אין אַכט נאָך א פּרט: די שוואַכע נעבוריכס-קראַפט, אָדער ווי מען רופט דאָס — קאָנסום. וואָס שייך דעם איינערליכען מאַרק, איז פוילען היינט פון די ביליגסטע לענדער און דאָך איז די קויף-קראַפט פונ'ם פּוילישען בירגער היינט נישט דערגאַנגען אפילו ביז צום מינימום. דער גרעס-טער טייל פון דער בעפעלקערונג פערדינט נישט קיין גאַנצע טויזענד זלאָ-טים יעהרליך און אויך די מלוכה-בעאַמטע, אפילו די העכערע, בעקומען וישטינגע פּענסיעס, וואָס קלעקען קוים צום לעבען. אונזער אימפּאָרט איז אין פאַריגען יאָהר געפאַלען אויף כמעט פופציג פּראָצענט (פון א מיליאַרד ווכען הונדערט ביז 0,9 מיליאַרד), אין דער ערשטער העלפט האָט ער זיך אפילו געהאַט כמעט גענצליך אָבגעשטעלט, און נאָכדעם אַלעמען איז דער איינערליכער מאַרק לא די, וואָס נישט אויסגעשעפּט געוואָרען, נאָר פערקעהרט: דאָס איז געוואָרען א צייט פון אַרבייטסלאָזיגקייט און איבער-פּראָדוקציע.

פוילען איז אָרים און האָט נישט פאַר וואָס צו קויפען. מיר זענען דאָס ביליגסטע לאַנד מיט'ן נידעריגסטען לעבענס-שטייגער.

לויט די לעצטע מעלדונגען, זאָל 25 פּראָצענט פון דער הלוואה פערווענדעט ווערען אויף מלוכה-אינוועסטיציעס, ווי: בויען וועגען, בריקען, באַהן-ליניעס, דעם פּאָרט אין גדיניע, די וואַרשעווער אונטערערדישע באַהן א. א. און די איבעריגע 75 פּראָצענט — אויף צו סטאַבּיליזירען דעם זלאָטי.

די לעצטע סומע וועלכע וועט אויך אויסגענוצט ווערען צו לינדערן דעם קרעדיט-הונגער, דער עיקר — פון דעם קרעדיט, וואָס די באַנק פּאָלסקי האָט צו בעקומען — איז צוזאַמענהאַנג מיט דער הלוואה — אין די אויס-לענדישע בענק, אויפ'ן וועג פון דיסקאָנטירען פּוילישע וועקסלען. מוז גע-שאַפען ווערען אומגעדירעקט א באַזיס אויף צו פערשטאַרקען די קאָנסומ-ציע פון דער בעפעלקערונג.

עס מוז נעלענגט ווערען אַכט אין געשטעלט ווערען אַלס ערשטער בעדינג, אַז די געגעבענע קרעדיטען זאָלען אויסגענוצט ווערען אויף מאָ-דערנע טעכנישע איינריכטונגען און אַרבייטס-מעטאָדען אין דער אינדוס-טריע און לאַנדווירטשאַפט. כדי אויף אַזאַ אופן ביליגער מאַכען די פּראָ-דוקציע-קאָסטען, מעגליך מאַכען א טיילווייזע העכערונג פון די לוינען — און נאָר אויף אַזאַ אופן קאָן געשטאַרקט ווערען די נעבוריכס-קראַפט.

נעדענקען דאַרף מען, אַז כל זמן די בעפעלקערונג איז פּאַופּעריזירט און דער איינערליכער מאַרק איז קליין, קאָן קיין רעד נישט זיין פון אַנאָר-מאַלער ענטוויקלונג.

אונזער ווירטשאַפטליך לעבען מוז מאָדערניזירט ווערען און דאָס הייסט — הויבען די פּראָדוקציע-קראַפט און הויבען די אַרבייטס-לוינען.

* * *

דער קאַמף מיט'ן יקרות און די „ליטשניקעס".

פון איין זייט — אַנקעטען-קאָמיסיעס, צו שטודירען די האָכלעניצען פון דער פּראָדוקציע און קאָנסומפּציע פון די אַרבייטס-בעדינגונגען א.אז.וו. יקרות-קאָמיסיעס, ליכוע-אַמטען, ליכוע קאָמיסאַריאַטען צו רעגולירען דעם צופוהר און די פּרייזען פון סויהלען, מען דערלאָזט נישט צו העכע-רען דעם פּרייז פון ברויט און צוקער און פון דער צווייטער — ווי משונה-דיג קלינגט די ערקלערונג פון א מיטגליד פון דער זעלבער רעגירונג, אַז די מלוכה „פּראָטעזשירט" די אינדוסטריע און דעם האַנדעל, אַז מען מוז די גאַנצע ענערגיע ווידמען דער פערשטאַרקונג פון דער לאַנדווירטשאַפט, פערדאָפּלען און פערביליגערען דעם לאַנג-טערמינינען קרעדיט פאַר איהר און בלויז פאַר איהר און דער עיקר — צו העכערען די פּרייזען פון תבואה.

אמת — דאָס לעצטע איז איהם טאַקי נישט געלונגען אַדורכצופיהרען ווייל'ן ווידערשטאַנד פון דער רעגירונג (ליצנים זאָגען, אַז צוליב דעם וואָס אין פוילען איז איצט נישטאָ קיין איינציגע תבואה, נאָר אימפּאָרטירטע), אָבער נאָך דעם אַלעמען זיצט ער דאָך עד היום אין דער רעגירונג און פיהרט אָן מיט א מיניסטעריום. און ווער ווייס, וואָס פאַר א סורפּריז מיר וועלען האָבען ביים נאָהענטסטען שנים!

אַנעהנליכען סורפּריז האָבען מיר שוין יעצט צו פערנאָטירען בנוגע די טעלעפאָן-ליטשניקעס. וואָכען-לאַנג האָט די עפענטליכקייט געשטור-מעט מיט פּראָטעסט-רעזאָלוציעס און פערזאַמלונגען. די רעגירונג האָט אפילו געפונען פאַר נויטיג אויפצוקלערען, אַז דאָס איז בלויז א פּראָיעקט, וועלכער פאָדערט א גרינדליכען שטודיום, אַז עס ווערט דערמיט בע-צוועקט צו מאָדערניזירען די טעלעפאָן-נעץ אין די גרעסערע שטעדט אין פוילען, אַז די פערווירקליכונג איז א פראַגע פון ווייטע חדשים א.אז.וו. און פלוצים — זענען מיר געשטעלט געוואָרען פאַר א געשעהענעם פאַקט!

מיר וואָלטען גאָרנישט געהאַט דאַגעגען, ווען די נייע רעפאָרם וואָלט ווירקליך געצילט צו פערפּאָלקאָמען איינע פון אונזערע וויכטיגסטע עפענטליכע אַנשטאַלטען ווי דער טעלעפאָן איז. דער „ליטשניק" איז אָבער נאָר א קאָנטראָלירענדער אַפּאַראַט, וואָס דינט בלויז צו סטאַטיסטישע צוועקען. אלזא, אויב נישט קיין פערפּאָלקאָמונג און נישט קיין פערביליגונג איז דאָ נישט צו פערצייכענען, פרעגט זיך: וואָס בעצוועקט די נייע רעפאָרם? אויב נישט דאָס איינע — צו העכערען בייפּאַד דעם אָבצאָהל?! מיר האָבען ביז דער לעצטער צייט נישט געהערט פון קיין דעפיציט אין דער געזעלשאַפט, מיט וואָס, אלזא, קאָן מען די העכערונג בערעכטיגען? און ווי דאַרף מען נאָכדעם אַלעמען פערשטעהען דעם קאַמף פון דער רעגירונג מיט'ן יקרות?

מאַג. שלמה בוגין.

ענגלאַנד וועט עפענען די טויערן פאַר די יודישע אימיגראַנטען.

א וויכטיגע רעדע פון ענגלישען אינערן-מיניסטער סער דזשאָנסאָן היקס.

לאָנדאָן. (יטא) און צוזאַמענהאַנג מיט'ן 40-יעהריגען יובילעאום פון דער יודישער היים פאַר היימלאָזע „הכנסת אורחים" („דזשואיש טעמפּאָרערי שעל-טער") איז פאַרגעקומען א גרויסע פייע-רונג, און וועלכער עס האָט זיך אויך בעטייליגט דער ענגלישער אינערן-מיניס-טער סער דזשאָנסאָן היקס. אויף דער פייערונג איז אויך געשאַפען געוואָרען א קאַמפּאַניע צו זאַמלען 20.000 פונט לטובת דער היים. די פייערונג איז פאַר-געקומען אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' ליאָ-נעל ראָטשילד מיט'ן אַנטייל פון העכער 300 געסט.

מיט א גרויסער רעדע איז אַרויסגע-טרעטען דער אינערן-מיניסטער היקס. נאָכדעם, ווי ער האָט געגעבען אָפּשאַצונג אויף די טאַטזאַכען און בעגריסונגען האָט ער צוו. אַנד. געזאָגט:

„און דער צייט, ווען די היים איז גע-גרינדעט געוואָרען מיט העכער פערציג יאָהר צוריק האָט ענגלאַנד געהאַלטען ברייט אָפען איהרע טויערען, די יעדער פערפאָלגטער מענש זאָל קאָנען האָבען א זיכערען שוץ און אונזער לאַנד. עס איז מעגליך, אַז און פערלויף פון דער צייט וועלען די טויערען פון לאַנד ווי-דער געעפענט ווערען. מען קאָן דאָס אָבער איצט נישט טון צוליב די גרויסע שוועריגקייטען און לאַנד. איבער א מי-ליאָן אַרבייטסלאָזער זענען אַרבייטסלאָז".

איך מוז זאָגען, אַז ענגלאַנד איז א גן-עדן פאַר די מענער און פרויען, וואָס זענען אַהערגעקומען און האָבען זיך דאָ בעזעצט. העכער הונדערט טויזענד מענ-שען האָבען בעקומען שטיצע פון עמי-גראַנטען-היים. די דאָזיגע אונטערשטיצונג איז נאָך היינט נויטיגער ווי ווען עס איז פריהער. זייט דער מלחמה איז דער אימיגראַנטען-פערקעהר און ענגלי-שע פּאָרטען געוואָרען א סך גרעסער ווי פריהער.

„ווען אַמעריקא האָט פערמאַכט איה-רע טויערען, נאָכדעם, ווי עס איז אָנ-גענומען געוואָרען דאָס געזעץ, אַז נאָר א קליינע קוואָטע זאָל מען און לאַנד אַריינלאָזען, זענען פיל עמיגראַנטען גע-בליבען אהן מעגליכקייטען ערגעץ וואו ווייטער צו פאָהרען. דאַ האָט מען די מענשען אונטערשטיצט און געשאַפען א שולע פאַר די קינדער. הונדערטער קינ-דער זענען אויסגעלערנט געוואָרען, אָבער לערך 200 זענען געבליבען און נישט געקאָנט פאָהרען. ווען מען האָט מיך פערזיכערט, אַז זיי וועלען נישט פאַלען צו לאַסט אויף קיינעם און זיי וועלען נישט פערגרעסערען די צאָהל אַרבייטסלאָזע, האָב איך זיי איבערגעגעבען אייער השגחה. איהר האָט זיי בעזאָרגט מיט אַלעם. איהר האָט אייער פליכט עהרען-האַפט ערפילט. די רעגירונג דאַנקט אייך דערפאַר.

„איך וויל דא אויך בעריהרען די פראַ-גע וועגען נאַטוראַליזאַציע. ווען אויסלענדער בעזעצט זיך דאָ, ערציהט זיינע קינדער און ענגלישען גייסט און פערשפּרייט זיי-נע וואָרצלען טיף, טיף און ענגלישען באָדען, בין איך מסכים, אַז ער זאָל וואָס גיכער נאַטוראַליזירט ווערען. איידער איך האָב איבערגענומען דעם הויכען אַמט, זענען נאַטוראַליזירט געוואָרען ביז מיי-נער פרעמדע א יאהר. איצט זענען נאַ-טוראַליזירט געוואָרען ביז 1350 א יאהר.

„איך האָב א שווערע אויפגאַבע צו ערפילען — זאָגט ווייטער דער אינערן-מי-ניסטער — עס קומט און זעהר שווער צו-באַהיטען דאָס לאַנד. מען בעשולדיגט מיך, אַז איך בין מחלל מיין הויכען אַמט דורך אַנטיסעמיטישע אַנשויאונגען און איך בעגייט די קראַפט, וואָס איז מיר אַנגעטרויט געוואָרען נישט ווי עס בעדאַרף צו זיין: זאָל מען קומען אין מיניסטעריום און זעהען, און מען וועט דאָרט דעם ענטגעגען געפינען. עס ווערט דאָרט דער מינדעסטער אונטערשייד נישט געמאַכט צווישען ייד און נישט-ייד. ווען מען זאָל זיך רעכענען מיט דעם, וואָס ענגלאַנד האָט געטאָן פאַר יודען און וואָס יודען האָבען געטאָן פאַר ענגלאַנד, וואָלט נאָך קיין איינציגער אויפ'ן געדאַנק נישט געקאָנט קומען, אַז א מלוכה-מאַן קאָן זיין אַזוי נאַריש, אַז ער זאָל וועלען מאַ-כען אַן אונטערשייד צווישען ייד און נישט-ייד. פיל-זמן איך בלייב און מיין הויכען אַמט וועל איך זיך שטענדיג רעכענען מיט דעם, וואָס יודען האָבען געטאָן פאַר דער ציוויליזאַציע פון דער וועלט. (שטור-מישע אַפּלאָדיסמענטען).

דער פאָרזיצענדער ליאָנעל ראָטשילד דאַנקט דעם אינערן-מיניסטער פאַר זיין רעדע און ער שטרייכט אונטער די גוטע בעציהונג פון דער רעגירונג צו אַלע איינוואָהנער, אהן אונטערשייד פון גלויבען. ער גיט נאָך צו: „מיר קאָנען זיך נישט פיהלען צופרידען, ווען מיר ווייסען, אַז די יודען ליידען אַזוי שטאַרק אין די אַנדערע לענדער. ווי גוט וואָלט געווען, ווען אין אַלע לענדער פון דער וועלט וואָלט געהערשט דער ענגלישער גייסט און גלייכהייט. דאַן וואָלט געווען איבעריג אונזער עמיגראַנטען-היים".

הרב הכולל ד"ר הערץ רעדט וועגען הויכען אידעאַל פון „הכנסת אורחים" און ווייזט אָן אויף דער גרויסער בעדייט-טונג פון דער עמיגראַנטען-היים. נאָכ-דעם האָט געהאַלטען א רעדע ד"ר גאַסטער, וועלכער האָט אַנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צו עפענען די טויערען פון לאַנד פאַר דער עמיגראַציע. דורך דעם, וואָס מען לאָזט נישט אַריין קיין אימיגראַנטען, בעראַובט מען ענגלאַנד פון אינטעליגענטע קרעפטען, וואָס וואָלטען איהר געבראַכט פיל נוצען.

ער דערמאָנט אויך די צייט, ווען סער דזשאָנסאָן היקס האָט זיך בעטייליגט אין א פּראָטעסט-מיטינג נעגען די פּאָג-ראָמען אויף יודען אין רוסלאַנד. פאַר-וואָס זאָל ער נישט האַנדלען און זעלבען גייסט ווי אַמאָל.

ד"ר גאַסטער רעדט אויך וועגען דער שלעכטער ווירקונג, וואָס ענגלאַנד'ס פאַרמאַכטע טויערען האָבען אויף די אַנ-דערע קליינע און גרעסערע לענדער.

הרב גאַסטער האָט צום סוף אויסגע-דריקט די האָפנונג, אַז דער אינערן-מי-ניסטער היקס וועט נאָך קורצען עפענען די טויערען פון ענגלאַנד און ענגלאַנד וועט האַנדלען און הסכם מיט איהרע גרויסע טראַדיציעס.

נאָכדעם איז די פייערונג געשלאָסען געוואָרען.

די רומענישע רעגירונג איז פאַר דער ראָמאַני-זירונג פון די שטעט אין רומעניע.

בוקאַרעשט. (י. ט. א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון רומענישען סענאַט האָט זיך אַנטוויקעלט א דיסקוסיע וועגען דער פראַגע פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. סענאַטאָר גראַדיסטען האָט אָנגעוויזען דערויף, אַז אין רומעניען וואוינען 4 מיליאָן פרעמדע בעת 2 מיל-יאָן רומענער וואוינען אין אויסלאַנד.

דער רעדנער האָט געפאָדערט א ענט-נאַציאָנאַליזירונג פון די מינדערהייטען און פערשידענע פערלייכטערונגען פאַר די רומענישע סוחרים ספּעציעל אין די שטעט פון זיבענבירגען, וואו די רומע-נער בילדען א מינדערהייט. אויף אַזאַ אופן דאַרף מען שטאַרקען דעם רומע-נישען עלעמענט.

עס דאַרפען אויך נישט געמאַכט ווע-רען קיין שום שטערונגען די פרעמדע עלעמענטען, וואָס וועלען עמיגרירען פון לאַנד. דער אינערן-מיניסטער גאָגאַ האָט פעסטגעשטעלט אין נאָמען פון דער רע-גירונג, אַז דער שטאַרקער צושטראָם פון פרעמדע עלעמענטען פערשאַפט פיל דאגות און די רעגירונג נעמט אָן די נויטיגע מיטלען כדי דעם צושטראָם צו בעגרענעצען. בכלל זענען נישט געוואונ-שען עלעמענטען, וואָס זענען אויסשליס-ליך קאָנסומענטען. די רומענישע רעגי-רונג האַלט פאַר איהר פליכט צו זיכערן דעם נאַציאָנאַלען כאַראַקטער פון די שטעט אין רומעניען. עס ווערען אויך אויסגעאַרבייט געהעריגע געזעץ-פּראָיעק-טען, וואָס וועלען פיל מיטהעלפען צו פערווירקליכען דעם ציל.

וויכטיג פאַר אַלע

!!! כשר לפסח !!!

די בעסטע און געשמאַקסטע עכטע אַלטע אונגער-ווײַנען
מעהר, ראָזינען-ווײַנען
שפּריט כשר לפסח
פון איינענער אויסאַרבייטונג
בעקומט מען צו מעסיגע פּרייזען בײַ די פון לאַנג בעקאַנטע פירמע

מענדיל באַרנשטיין

נאַוואָמיעסקאַ 30, — טעל. 30-58.

בעמערקונג: נאַטור-רויט-ווײַן אויך ספּעציעל פאַר צוקער-ליידענדע.

רעעלע בעהאַנדלונג. | הורט און דעטייל.

רוים און ירושלים

רייזע-נאָטיצען

— פון — ראובן ברײנין.

II.

און צו זאָגען דעם גאַנצען אמת, האָב איך אויך און מעהר רוהיגערע מאָמענ-טען, אפילו און די מאָמענטען, ווען דער רייכער פערשטאַנד נעמט די איבער-האַנד, די הערשאַפט — אפילו אויך דאַן האָב איך געפיהלט, בעזונדערס אין רוים וואו מיר האָבען צוגעבראַכט דריי וואָכען האָב איך געפיהלט א געוויסען ווידער-ווילען. יעדענפאַלס א שטאַרקע אָפּקיה-לונג צו דער גאַנצער אַטמאָספערע, וואָס בעהערשט רוים. איהר פערגאַנגענהייט, איהר קונסט, איהר הערשענדער, מיר גאַנץ פרעמדער גייסט האָבען און מיר אויפגעוועקט אַלע יודישע געפיהלען. עס איז מיר אויף אַמאָל קלאָר געוואָרען דער טיפער תהום, דער אַבגרונד, צווישען רוים און ירושלים — צווישען די צוויי גרונד-פערשידענע קולטורען, ווי דער בלוטי-גער קאַמף, וואָס הערשט צווישען זיי דורות און דורות, אַמאָל דורך אָפענער אינקוויזיציע און אַמאָל דורך געהיימער פּאָליטישער אינקוויזיציע.

טראָץ דעם, וואָס מוסאָליני פלירטע-ווענט מיט'ן ציוניזם און טראָץ דעם, וואָס ער איז ווייט און פרעמד איבערהויפּט פון וואַסערע נוט איז פאָראורטיילען אָדער האַס-געפיהלען קעגען יודען — טראָץ דעם איז דער פאַשיזם, וואָס בעהערשט איצט איטאַליען, דער בונטאַרי-שער שונא פון עלטען יודישען גייסט, דעם גייסט פון ירושלים של מעלה.

איך האָב דערפיהלט, אַז רוים איז נאָך היינט אויך — און עס שיינט, נאָך פיל מעהר און פיל שטאַרקער — דער ביטערסטער, פערביסענסטער שונא פון ירושלים, וואו עס געהט געבוירען א גייסט, אויפבלעהען א קולטור, וואָס איז דער לעבעדיגסטער נעגענזאַץ פונ'ם נייעם, ווי פונ'ם אַלטען רוים.

איך האָב געפיהלט און רוים, אַז דאָרט הויבט זיך ערשט אָן דער קאַמף, דער גע-היימער, דער יעזואיטישער, קעגען ירושלים.

אַן אויפגעלעבט יודענטום און זיין לאַנד, און זיין שפּראַך, מיט זיין אייגע-נער קולטור, איז א ווונדערלונג, א גייס-טיגע מפלה פאַר'ן קאַטוילוציזם, פאַר דער קאַטאָלישער קירך, וואָס האָט ער-קלערט דאָס יודישע פאָלק אַלס פערשאָל-טען, וואָס קאָן נישט האָבען און וועט נישט האָבען קיין תקומה, ווייל די יודען האָ-בען נישט אָנערקענט יעזוס'ן, דעם סטאָ-ליאַר'ס זוהן פון נצרת, אַלס דעם משיח, אַלס דעם גאָט און מענשליכען גע-שטאַלט.

רוים און ירושלים — צוויי וועלטען, די ווייטסטע וועלטען.

קיין פּאָליטיק, קיין שתדלנות, קיין סאָפיסטיק קאָנען נישט אויספילען דעם תהום, אונענדליך טיפען אַבגרונד, וואָס שיידט פונאַנדער אָט די צוויי וועלטען.

גראָד און וואַטיקאַן, בעטראַכטענדיג דאָרט די רייכע אוצרות פון דער העל-סטער סקולפּטאָרישער און מאַלערישער קונסט, וואָס איז אָנגעזאַמעלט פון דו-רות: א קונסט, וואָס איז אָנגעזאַפּט אין דורכגעדרונגען מיט דער יעזוס-לעגענדע און זיינע שליחים, אַפּאָסטאָלען, אָנגע-זאַפּט און דורכגעטרונקען מיט דער לע-בענס-געשיכטע פון זייערע הייליגע, מיט א גייסט, וואָס ווידערשפּרעכט דעם גייסט פונ'ם יודענטום, וואָס איז איהם פיינדליך, שנאת מות — שפּאַצירענדיג איבער די אומצעהליגע זאַלען פונ'ם וואַ-טיקאַן און צוהערענדיג די דרשות, וואָס די קאַרדינאַלען האַלטען פאַר די בעזו-כער, די טוריסטען, די קאַטאָליקען — גראָד דאָרט האָט און מיר אויפגעפלאַ-קערט די זעהנזוכט, די בענקשאַפט נאָך ירושלים.

און רוים ווערט אויסגעדריקט דער געדאַנק נאָך שעהנקייט, נאָר העלערען גע-פיהלס-לעבען, און שטימונג, און פאַר-בען, און דער אַרכיטעקטור, און טויטע צערעמאָניעס, און לאַנג-אָבגעלעבטע סימבאָלען.

און ירושלים, און ציון, וועט ענט-שטעהן (דער אָנהויב, דאָס שווערסטע, איז שוין געמאַכט) א לעבעדיגע קונסט, די קונסט צו ערציהען נייע מענשען-יודען, מעהר פּראָדוקטיווע מענשען, א נייער סינטעז פון דעם בעסטען און איי-דעלסטען און דער פערגאַנגענהייט און פון די צוקונפט-אידעאַלען, א נייער מענ-שען-סינטעז, וואָס וועט זיין דער ביי-שפּיל פאַר דער גרויסער וועלט — דאָס לעבען אַליין אַלס קונסט, אַלס די העכ-סטע און פרוכטבאַרסטע קונסט.

אַרויסגעהענדיג פונ'ם וואַטיקאַן און וואַרפענדיג מיין לעצטען בליק אויף דעם גרויסען קונסטווערק פון דער קאַטאָ-לישער וועלט, האָב איך זיך דערמאָנט אַן אַפאָריזם פונ'ם גענויאַלען פראַנצויזי-שען עסייאיסט, פּאָל וואַלערי:

„ווער ווערק זאָגט, זאָגט אָפּפער" (קרבן).

די גרויסע פראַגע איז צו פערשטעהן וואָס וועט מען אָפּפערן?

„מען מוז וויסען ווער וועט אויפגע-געסען ווערען."

* * *

דער אינגערליכער דראַנג צו קומען וואָס שנעלער קיין ירושלים, וואָס איז געוואָרען און אונז שטאַרקער פון אַלע אַנ-דערע וואונשען, האָט אונז געבראַכט צו א געוואַגטען שריט: נאָך דעם ווי מ'האָט אונז געזאָגט אונ'ם הויפּט-ביוראָ, אַז אויף דער „עספּעריאַ" איז קיין איין פרייער פּלאַץ נישטאָ אונז אומזיסט איז אונזער מיה צו בעקומען א ווינקעל אויף אָט דער שיף, האָבען מיר דאָך אויף שנעל געפּאַקט די זאַכען, בעשטעלט אַנ'-אויטאָמאָביל, געהייסען וואָס שנעלער פאָהרען.

מיר זענען געקומען צו דער שיף: איך האָב זיך געווענדעט צו די בעאַמטע פון דער שיפס-געזעלשאַפט מיט א דרינגענ-דען טאָן, מען זאָל פאַר אונז געפינען א פּלאַץ אויפ'ן שיף, דען עס געהט אונז און לעבען, און געלד קאָנען זיי נעמען וויפיל זיי ווילען נאָר.

אין בעאַמטער האָט מיך געשיקט צום צווייטען, דער צווייטער צום דריטען א.א.וו. איך האָב אויך בעוויזען מיין קאַרטע, אַז איך בין א פערטרעטער פון א גרויסער צייטונג אין ניו-יאָרק — עס האָט נישט געהאָלפען, ביז מען האָט פאַר מיר אַרויסגערופען דעם הויפּט-בע-אַמטען פונ'ם נעצאַפּאַלער ביוראָ. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז ער איז א ייד, א געבוירענער און דייטשלאַנד, און ער — דאָך פריינדליכע געפיהלען! — האָט זיך פעראַנטוואָרטליך מיט מיין שטענדיגען דרענגען, אַז מיר מוזען אומב-בעדינגט אָבפאָהרען מיט דער שיף. און ער האָט איבערגערעדט מיט איינעם פון די העכערע בעאַמטע אויף דער שיף, און מען האָט פאַר אונז געשאַפען א קאַבינע פון א בעאַמטען, וועלכען איך האָב בע-צאָהלט דערפאַר, און מען האָט אַריינגע-בראַכט אונזערע זאַכען און קאַבינע. עס בלייבט דאָך: „אין לך דבר העומד בפני הרצון!"

ווען די שיף האָט זיך גערירט פון אָרט, איז קיין ענדע נישט געווען צו דעם גליקליכען געפיהל, צו דער פרייד, אַז מיר פאָהרען שוין קיין אַלעקסאַנדריען, און פון דאָרט מיט דער איזענבאַהן קיין ירושלים.

לאמיר וויסען, וואס מיר פערמאגען!
וויכטיגע אנקעטע פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט.

די געשיכטע פון'ם יודישען קיבוץ אין מזרח-אייראפא איז נאך וועט נישט אויסגעפארשט, און א גאנצע ריי מאטעריאלען, וואס קאנען האבען אנ'ערשטקלאסיגע באדייטונג פאר דער יודישער געשיכטע, וואלגערן זיך ארום פערוואהרלאזט און צעווארפען און דערגרייכען נישט אין די הענד פון דעם יודישען היסטאריקער און קולטור-פארשער. אין דער לעצטער שטורמישער תקופה איז צו נישט געווארען אנ'אוצר פון דאקומענטען, וואס וואלטען געקענט געבען די מעגליכקייט צו בעלייכטען גאנצע צדדים פון יודישען לעבען. עס איז דער חוב פון דער יודישער געזעלשאפטליכקייט אויפצוזאמלען און אפצוהיטען פון פערניכטונג דאס, וואס עס איז פערבליבען.

כדי פעסטצושטעלען אונזער פערמעגען, טרעט צו דער יודישער וויסענשאפטליכער אינסטיטוט צו פערעפענטליכען א ריי אנקעטעס; די איצטיגע אנקעטע איז די ערשטע. אלע אינסטיטוציעס און פערזאנען, וועמען עס איז טייער די יודישע קולטור, ווערען געבעטען צו ענטפערן אויף די ווייטערדיגע פראגעס; זיי וועלען דערמיט אויפטאן א וויכטיגע זאך פאר דער יודישער וויסענשאפט.

1) ווי גרויס איז אייער שטאט, ווי פיל יידען פערמאגט זי און צי זענען פאראן ידיעות, ווען יודען האבען זיך דארט בעזעצט?

2. צי פערמאגט אייער קהלה אנ'ארכיוו?

3. צי געפינט זיך ביי אייך א שטאטישער אדער מלוכה'שער ארכיוו, מוזיי א.ד.גל. און צי געפינען זיך דארט יודישע מאטעריאלען און וועלכע? (גיט אן דעם אדרעס פון דער געהעריגער אינסטיטוציע).

4. צי געפינען זיך ביי אייך חברות (חברה קדישא, משמרת חולים, גמילות-חסד, הכנסת כלה, נחום אבלים) און צי געפינען זיך ידיעות, אז וועלכע חברות האבען ביי אייך אמאל עקזיסטירט?

5. ווי לאנג עקזיסטירט יעדע פון די דאזיגע חברות?

6. צי זענען פאראן שריפטליכע מאטעריאלען וועגען די דאזיגע חברות: פנקסים, תקנות, פראטאקאל-ביכער א. אז. וו.?

גיט אן וועלכע יאהרען עס נעמט ארום יעדער פון די דאזיגע דאקומענטען און שרייבט איבער לכל הפחות דאס שער-בלאט פון דאקומענט.

7. ביי וועמען געפינט זיך יעדער פון די דאזיגע דאקומענטען? — גיט אן א גענויען אדרעס פון די פערזאנען אדער געזעלשאפטען, ביי וועלכע עס געפינען זיך די פנקסים אדער אנדערע מאטעריאלען.

8. צי געפינען זיך ביי אייך אין שטאט ארכיוען פון פארטייען, קולטור-געזעלשאפטען, פראפ. פעראייניגען א.א.וו.

9. צי געפינען זיך ביי פריוואטע מענשען היסטארישע מאטעריאלען, ווי א שטאמבוים (שטייגער יחוס-ברית), זכרונות, אלטע ספרים, א.א.וו. (גיט אן זייערע נעמען און אדרעסען און ווי ווייט מעגליך כאטש א קורצען אינהאלט פון די דאזיגע דאקומענטען).

10. צי זענען ביי אייך געווען דאקומענטען וואס זענען פערפאלען אדער ארויסגעפיהרט געווארען? ווי לאנג און ביי וועלכע אומשטענדען זענען זיי פערפאלען אדער ארויסגעפיהרט געווארען.

11. צי זענען פאראן ידיעות און שריפטליכע מאטעריאלען וועגען אמאליגע האנדווערקער-חברות? צי זענען ביי אייך פערבליבען קלויזען פאר בעלי-מלכות און ווי הייסען זיי??

12. צי זענען ביי אייך פאראן אלטע בתי מדרשים? ווי הייסען זיי, ווי אלט זענען זיי? צי זענען זיי הילצערנע אדער געמויערטע? צי געפינען זיך אין זיי אלטע ספרים, פרוכת'ן, מנורות און אנדערע חפצים און ווי אלט זענען זיי?

13. צי זענען ביי אייך פאראן אנדערע אלטע קהל'שע בנינים??

14. ווי פיל בית-עולמ'ס זענען פאראן אין אייער שטאדט? ווי הייסען זיי? וואספערע בערימטע נפטרים זענען דארט בעהאלטען (קדושים, צדיקים, כלל-טוער, שרייפטשטעלער)? צי זענען פאראן אינטערעסאנטע מצבות? ווי ווייט מעגליך שיקט צו פון זיי פאטאגראפיעס, א נישט איז גענוג בעשרייבונגען.

15. גיט אונז ידיעות וועגען די ארטיגע שטעדטלעך, וואס זענען איינגעצען חרוב געווארען: (אין פריהערדיגע צייט, בשעת דעם לעצטען חורבן אוקראאינע א. ז. וו.) און האבען אויפגעהערט צו עקזיסטירען אלס יודישע ישובים. און וועלכע פון זיי האט מען געראטעוועט די פנקסים און פריוואט-ארכיוען און ווי געפינען זיי זיך?

16. צי איז אייער שטאדט ווען עס איז בעשריבען געווארען און וואו איז דאס געדרוקט געווארען? (גיט אן גענוי דעם מחבר, טיטעל פון בוך, שטאדט, פערלאג און יאהר פון זיין ערשיינען, אדער דעם נאמען און יאהר פון דער צייטשריפט, וואו די מאטעריאלען וועגען אייער שטאדט זענען פערעפענטליכט געווארען).

17. וואס קענט איהר צוגעבען צו די אויסגערעכענטע פראגען? אויב איהר האט עפעס מוסיף צו זיין, ווערט איהר געבעטען דאס צו טון.

די היסטארישע סעקציע פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט:

פראפעסאר ש. דובנאוו, פארזיצער;
א. משערוקאווער; י. משערניכאוו; ע. רינגעלבלום; דר. י. שאצקי; דר. י. שי...

אדרעס פאר אלע שיקונגען:

Towarzystwo Przyjaciół Żydowskiego Instytutu Naukowego, Wilno, W. Pohulanka 18.

טעאטער „סקאלא"
צעגעלניאנא 18.

גאסטשפילן פון ווארש. יודישן קונסט-טעאטער
ו.י.ק.ט.

אונטער דער לייטונג פון
אידא קאמינסקא און זיגמונד טורקאוו

אומפרופליך לעצטע 3 געזעגנונגס-פארשטעלונגען

זונטאג, דעם 17/4 1-טען טאג פסח 8,30 נאכמיטאג
דער געדאנק
טראגעדיע אין 4 אקטען מיט א פראלאג פון — לעאניד אנדרעיעוו.

מאנטאג, ה. 18/4 דעם 2-טען טאג פסח 3,30 נאכמיטאג
דעם
אריםאנ'ס מזל
קאמעדיע, אין 4 אקטען פון ס'מיאן יושקעוויטש.

מאנטאג, דעם 18/4 8,30 אוונט
דער קרבן
דראמע אין 4 אקטען פון אסיפ דימאוו.

אנסאמבל לויט א"ב: פרויען: אלטפוים סאניע, קאמינסקא אידא, ראפאפארט מארים. הערען: גרודבערג יצחק, דאמב אדם, הירשפעלד זלמן, זיגמונד, מאנדעלבלים יעקב, זעלמאן מאיר, מאקסימאוו מ., עפשטיין בנימין. ------ אנהויב פון די פארשטעלונגען פינקטליך האלב 9 אוונט. ------ די קליינע צאהל איבערגעבליבענע בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון „סקאלא".
רעזשיסער: זיגמונד טורקאוו. אדמיניסטר.: מ. מאקסימאוו.

הענרי פארד'ס 6 פריוואטע דעטעקטיווען האלטען אנ'אויג אויף די געשוואוירענע ריכטער אין דעטראיט

דעטראיט. (יטא) הענרי פארד האט אנגעשטעלט נישט ווייניגער ווי זעקס פריוואטע דעטעקטיוון צו היטען די געשוואוירענע ריכטער אין זיין פראצעס מיט שאפירא. די דאזיגע דעטעקטיוון דרעהען זיך ארום און שרייבט א זייער שפיאנען נאך די ריכטער. יעדע בעוועגונג פון יעדען מיטגליד פון געריכט ווערט געהיט. קאמעראן, פארד'ס רעדאקטאר, האט שטענדיג מיט זיך א פריוואטען דעטעקטיוו. פארד אליין ווערט געהיט פון רעגירונגס-אגענטען און אויך פון זיינע פריוואט-דעטעקטיוון.

יעקב פראנק
דער פערפיהרער פון די פוילישע יודן:
היסטארישע שילדערונג
— פון —
גרשם באדער.

VI.

דער ערשטער וכוח מיט די פראנקיסטען.

אין קאמענעצער פאדאלסק האט דעמאלס רעגירט איבער אלע קירכליכע און וועלטליכע אינטערעסען פון דער גאנצער געגענד—בישאף מיקאלאי דעמבאווסקי, א שרעקליך רעליגיעזער פאנאטיקער, וועלכער האט אין 1750 דורכגעפיהרט א גזירה, ארויסצוטרייבען אלע יודען פון קאמענעצער פאדאלסק אין פערלויף פון 24 שעה. און אזוי ווי בישאף דעמבאווסקי האט געהערט וועגען דעם פארפאל מיט די „פראנקיסטען" אין לאנצקארען, האט ער דאס אנגענומען אלס א קירכליכע פראגע, וואס איהר ענטשיידונג בעלאנגט צו איהם און ער האט באלד ארויסגעגעבען א בעפעהל, אז מען זאל די „פראנקיסטען" ברענגען צו איהם פאר אנ'אונטערזוכונג. האט דער ווריק פון לאנצקארען גאר גיך אויסגעפיהרט דעם בעפעהל פונ'ם בישאף, און אכד ם ווי דער בישאף האט זיך אינטערעסירט אין דער אנגעלעגענהייט, אויפנעמענדיג די „פראנקיסטען" וועגען זייערע לעהרען, האט ער בעשטימט צו מאכען אנ'עפענטליכען פראצעס צווישען די „פראנקיסטען" און די רבנים אויפ'ן 31-טען מערץ 1756.

יעקב פראנק אליין איז דערווייל געלם געווארען פון דער פאר איהם געפעהרליכער געגענד און ער האט זיך בעהאלטען אונטער'ן שוץ פון די פאדאלישע „העטמאנעס", וואו ער האט געהאט אנ'אפענעם וועג אויף צו קענען אנטלויפען אין טערקיי, ווען עס זאל זאר איהם ארויסקומען עפעס א נייע סכנה. דערביי האט ער געזאגט:

— „איך האב איבערגעלאזען מיין לעהרע אין גאנצע הענד, וועלכע גלויבען מיט אלע זייערע חושים, אז גאט איז איינער אין דריי און אז ער קען זיך בעהויטען, ווי א מענש. ירושלים און דער בית-המקדש וועלען קיינמאל נישט מעהר אויפגעבויט ווערען. אומזיסט איז אלזא דאס ווארטען פון די יודען אויף משיח, און וואס זיי ברענגען ראיות פון דער גמרא, דארף מען וויסען, אז דער תלמוד איז אנגעפיקעווט מיט נארישקייטען, וואס קענען ארונטערפיהרען דעם קלוגסטען מענשען פונ'ם גלייכען וועג".

ספעציעלע איינלאדונגען צום פראצעס מיט די „פראנקיסטען" האט בישאף דעמבאווסקי ארויסגעשיקט צו די רבנים פון מעזשיבוזש, אזיראן און לאנצקארען. האבען אבער די גרויסע רבנים נישט געוואלט קומען. האט דער בישאף (דעם 30-טען יולי 1756) ארויסגעשיקט זיינע שלוחים צו ברענגען די רבנים מיט כח.

פראנק'ס חבריא איז דערווייל געוואקסען אין צאהל און ווי מען קען זיך דאס גאר נישט ערקלערען, זענען צו זיי צוגעשטאנען פיל רבנ'ים און חשובים, א שטייגער ווי: לייב קרים פון גאדווארנא, חיים און לייב ר' ישעי'ס פון קאפישינצע, לייזער און איציק משה'ס פון בוסק, אלישע און שלמה שור פון ראהאטין מיט זייערע זיהן, ירוחם ליפא'ס כ'ון אזיראן, שמשון און יאנקעל פון לאנצקארען, נתן בן אהרן פון לעמבערג און נאך פיל אנדערע.

האט דאן בישאף דעמבאווסקי געוואלט האבען א שריפטליכע „דעקלאראציע" פון די פראנקיסטען וועגען די „עקרים" פון זייער אמונה. איז דאס זעהר שווער געווען דורכצופיהרען. נישט דער בישאף און נישט קיינער פון זיינע מענשען האט געקענט א ווארט העברעאיש— און די פראנקיסטען האבען נישט געקענט אויסדריקען זייערע מיינונגען אין פויליש, אדער אין אנ'אנדער לשון. האט עס גענומען ביז'ן 2-טען אויגוסט 1756, ווען מען האט ענדליך געפינען איינעם א גוי מיט'ן נאמען ביאלאחאלסקי, וואס האט זיך געקענט דורכשמועסען מיט די פראנקיסטען און מעילויזען זייער „דעקלאראציע", וועלכע האט זיך געלעזען אזוי:

1) מיר גלויבען אלצדינג, וואס דער אויבערשטער האט אנגעזאגט אינ'ם „אלטען טעסטאמענט" (תנ"ך).

2) א מענש קען נישט פערשטעהן די ווערטער פון גאט'ס תורה מיט'ן בלויזן שכל. עהן דער הילף פונ'ם אויבערשטען.

3) דעם תלמוד איז פול בעלאידיגונגען קעגען גאט, דארף מען איהם דאדורך אפלאזען — און אזוי וועלען מיר אויך תמיד טון.

4) גאט איז איינער און ער האט בעשאפען די גאנצע וועלט.

5) ער בעשטעהט אבער פון דריי געשטאלטען, וואס קענען נישט פונאנדערגעטיילט ווערען איינס פונ'ם צווייטען.

6) גאט קען זיך אמאל אנטון די צורה פון א מענש און אפגעבען זיך מיט אלע מענשליכע תאוות.

7) ירושלים די שטאט וועט קיינמאל נישט מעהר צוריק אויפגעבויט ווערען.

8) דער „משיח", וואס די נביאים האבען וועגען איהם גערעדט, וועט קיינמאל נישט מעהר קומען.

9) גאט אליין וועט אפווישען די זינד פון אדם הראשון, וואס איהר שטראף קלעפט נאך אויף אונז און זי איז נאך נישט אפגעווישט געווארען דורך אונזער משיח, דורך גאט אין דער געשטאלט פון א מענש.

ווייטער האבען זיך די פראנקיסטען בעקלאגט, אז די תלמוד-יודען האבען זיי פערטריבען פון די שוהלען, האבען זיי פערשווארצט דאס פנים ביי די פריצים און לאזען זיי פשוט נישט א קאפ אויפהויבען.

האט דאן בישאף דעמבאווסקי (דעם 6-טען סעפטעמבער 1756) גערופען די רבנים קיין לאנצקארען. עס האט זיך איהם דורכאויס געוואלט האבען אנ'עפענטליכען וכוח צווישען די פראנקיסטען און די רבנים. עס האט איהם אויספערדעם פערדראסען, וואס דער „ועד ארבע ארצות" האט געוואגט זיין וועגט אין דער דאזיגער אנגעלעגענהייט, איידער מען האט אויפגעהערט זיין מיינונג, ווייל אזוי ווי די פראנקיסטען האבען זיך ערקלערט פאר גלויביגע אין א „דרעאייניגקייט", האט דער בישאף געזאגט, שטעהען זיי נאהנט צום קריסטענטום און די קירכע דארף זיי בעשיצען. האבען אבער די רבנים נישט געוואלט האבען דעם זכות. האבען זיי ארויסגעשיקט שלוחים קיין ווארשא, פון וואנען עס איז דאן אנגעקומען א בריף צום בישאף, אז וואס די יודען האבען געשלאגען די פראנקיסטען אין לאנצקארען, דארף דאס איבערגעגעבען ווערן צום געוועהנליכען געריכט. אבער צו מאכען רעליגיעזע וכוחים אין פוילען שטעהט נישט אין הסכם מיט דער פיהרונג פון דער מלוכה, וואו עס עקזיסטירט א פולשטענדיגע גלויבענס-פרייהייט. האט דאס דעמבאווסקי נישט געוואלט הערען און מיט א בעפעהל פונ'ם 25-טען מערץ 1757 האט ער ארויפגעלעגט א שטראף אויף די יודישע קהלות, וואס זייערע רבנים ווילען נישט קומען צום פראצעס מיט די פראנקיסטען און ער האט בעשטימט, אז דעם 20-טען יוני 1757 מוזען די רבנים קומען עהן שום מענה.

ענדליך איז דער וכוח פערגעקומען. פון די פראנקיסטען זענען געקומען אלע אויבען-דערמאנטע מענשען און אלס ווארטפיהרער פון די רבנים זענען געקומען: ר' לייב ב"ר מיכל פון מעזשיבוזש, ר' מענדיל ב"ר משה פון סאטאנאוו, ר' אברהם ב"ר פסח פון סאלאטקאוו, ר' יהודה ב"ר נתן פון בריזשינג, ר' משה ב"ר שאול פון הוסיאטין, ר' בער ב"ר שלמה פון שאראווקא. יעקב פראנק אליין איז דאן געזעסען אין ראהאטין און די פראנקיסטען האבען געזאגט, אז זיין גייסט שוועבט צווישען זיינע תלמידים אין קאמענעץ.

(דאס ווייטערע מארגען).

די געהיימניש פון יענער נאכט...
שפאנענדער ראמאן פון לאדזער לעבען.
פון לעאן פייערמאן.

(74-טע פארטזעצונג).

ווען ער איז צוריקגעקומען צום בעוואוסטזיין, האט ער די צייטונג נאכאמאל גענומען אין דער האנט אריין און נאכאמאל איבערגעלייענט די שרעקליכע ידיעה. ער האט נישט געוואוסט, וואס מיט איהם טוט זיך. ער האט נישט געגלויבט די אייגענע אויגען. — פערעמבסקי... פערעמבסקי... אויך דער פאלווינגאנג-גאס... דאס איז ער... ער!..

פרעדעק איז ווידער אוועקגעפאלען אויפ'ן קישען. די דינערשאפט האט איהם געהיטען, ווייל דער קראנקער האט יעדע וויילע פערלוירען דאס בעוואוסטזיין. ער האט יעצט געהאט בלויז איין וואונש...

ער מוז זיך פאר'ן טויט זעהען מיט פערעמבסקי'ן. ער מוז מיט איהם רעדען. דעם זעלבען אוונט האט ער גערופען די פלעגערין און צו איהר געזאגט:

— איך ווייס, אז איך וועל לאנג נישט אנהאלטען... מיינע טעג זענען געצעהלט... און איך האב א שרעקליך געהיימניש אויף מיין געוויסען... איך מוז דאס געהיימניש ענטפלעקען... איך מוז... איך מוז דאס געהיימניש דערצעהלען פערעמבסקי'ן... וויינגארטענען... איך בעט אייך, אז ער זאל תיכף קומען צו מיר... זאגט, אז אין אייגענעם אינטערעס זאל ער קומען צו א גוסס'דיגען... ער מוז אהערקומען... זאגט איהם, בעט איהם... איך האב א שרעקליכען סוד צו ענטפלעקען...

די פלעגערין, די בארמהערציגע שוועסטער, האט געמיינט, אז פרעדעק רעדט פון היץ. זי האט גערופען א דאקטאר. מען האט איהם געמאסטען די היץ. עס האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז פרעדעק האט נישט קיין היץ. דער קראנקער האט פאר'ן דאקטאר נאכאמאל איבערגעחזר'ט די ביטע.

— איך מוז פאר'ן טויט זעהען פערעמבסקי'ן... איך מוז איהם זעהען, — הער דאקטאר... בעטעהט אייך וועגען דעם... איך האב א סוד... איך מוז איהם זעהען... פערעמבסקי... פערעמבסקי...

דער דאקטאר האט זיך איבערגעצייגט, אז פרעדעק רעדט נישט פון היץ, נאר ער האט ווירקליך א וואונש. אזוי ווי אלע האבען געוואוסט, אז ער וועט לאנג נישט אנציהען, האט מען בעשלאסען צו ערפילען זיין לעצטען וואונש. מען האט וועגען דעם מיטגעטיילט דער פראקוראטור.

דער פראקוראר פון זיין זייט האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג צו ברענגען פערעמבסקי'ן קיין קאטאוויץ און צו שטעלען איהם אויג אויף אויג מיט'ן קראנקען.

פערעמבסקי איז געווען פערוואונדערט, ווען מען האט איהם מיטגעטיילט, אז ער מוז פאהרען קיין קאטאוויץ.

צו וואס פיהרט מען איהם קיין קאטאוויץ.

ווען ער איז געקומען אין קאטאוויצער שפיטאל, האט מען איהם אונטער א וואך געהייסען ווארטען אין ווארטע-זאל.

עס איז אנגעקומען דער אָוונט. פערעמבסקי איז געווען שלעפעריג. ער האט געוואלט זיך אנשפארען אן דעם פערענטש פון א שטיהל און כאפען א דרימעל, ווי די בארמהערציגע שוועסטער האט איהם ארייגערופען אין בעזונדערן צימער, וואו עס איז געלעגען דער גוסס'דיגער חולה.

פערעמבסקי איז אריינגעקומען מיט'ן פאליציאנט.

פרעדעק האט זיך פערוויטעלט, אנקוקענדיג פערעמבסקי'ן.

— אין דאך זענט איהר געקומען... — האט ער געזאגט מיט א דערשראקענע קול — איך פרעג זיך זעהר... איך האב פאר אייך עפעס וויכטיגעס צו דערצעהלען... א סך, א סך האב איך אייך צו דערצעהלען... מיר וועלען א גאנצע נאכט דא מוזען זיצען... זייט נישט אין כעס... מיין געשיכטע איז זעהר אנ'אינטערעסאנטע... עס וועט זיך אייך זיכער נישט פערגלוסטען געהן שלאפען... און איהר הער פאליציאנט, קענט זיין דערביי... עס שטערט מיך נישט... איך בעט אייך צו הערען מיך.

פרעדעק האט זיך אויפגעהויבען אויפ'ן קישען. פערעמבסקי האט זיך, גלייך שמירט אין קיינעם, אוועקגעזעצט אויפ'ן בעט נעבען זיין מיט. דער פאליציאנט איז געשטאנען אין א זייט, אנשפארענדיג זיך אן פערענטש פון בעט. אין צימער, וואו די פענסטער זענען געווען פערקראטעוועט, כדי די קראנקע זאלען נישט קענען ענטלויפען, האט זיך געשפירט דער ריח פון רפואות.

פרעדעק האט א שמייכעל געטון, זיך פערטראכט און אנגעהויבען צו דערצעהלען:

— איך ווייס נישט פון וואו אנצוהויבען... איך האב אזוי פיל צו דערצעהלען... איהר מוזט מיך גוט אויסהערען און אורטיילען... יא, אורטיילען דארפט איהר מיך נישט... עס וועט מיך משפט'ן אנ'אנדערער — גאט אין הימעל... איך ווייס, אז לענגער וועל איך נישט אויסהאלטען... די דאקטוירים האבען דאך געזאגט, אז אלץ איז פערפאלען... עס איז נישטא קיין האפנונג.

אבער עס איז אייך בעקאנט, אז פאר'ן טויט פיהלט א מענש א שטארקען ווילען ארויסצורעדען זיך פון הארצען... ער מוז זיך פערליכטערן... עס איז שווער מיט סודות אוועקצוגעהן פון דער וועלט... מען מוז זיך מתודה זיין... עס דאכט זיך דעמאלט דעם מענש, אז עס וועט איהם לייכטער זיין צו שטארבען... די זינד געהען אוועק... און ווער פון אייך איז נישט זינדיג? ... דער אונטערשיד בעשטעהט דערין, וואס א סך גיט זיך איין צו בעהאלטען די פערברעכענס און אנדערע נישט... איך בעטראכט מיך פאר אזא מענש, וועמען עס איז נישט געלונגען צו בעהאלטען די עבירות. וועגען דעם וויל איך איצטער רעדען... איך וועל אנפאנגען פון סאמען אנהויב... פון מיין קינדהייט... ווייל ווער קען מיך דען? ... איך בין א געוועהנליכער רויבער... א באנדיט... יא, אבער אמאל, ... לאנג, איז געווען אנדערש... דאס לעבען האט מיך ארויסגעפיהרט אויפ'ן וועג פון פערברעכענס...

איך בין געבוירען געווארען אין לאדז... אויפ'ן גרינעם מארק... מיין פאטער איז געוועזען א שוסטער... די מוטער א וועשין... פרעה... קומען מיר די טרערן אין די אויגען, ווען איך דערמאן מיך אין מיין קינדהייט... מיין פאטער איז געווען א שכור... קיין אנדערע קינדער, ווי מיך, האט ער נישט געהאט... מיין מוטער איז געוועזען אנ'ערליכע פרוי... זי האט זיך בעמיהט צו מאכען פון מיר א מענש... און אויך מיין פאטער האט זי צוגערעדט מיט אלע כחות, אז ער זאל אוועקווארפען דעם ביטערען טראפען. דער פאטער האט צוגעזאגט, אז ער וועט זיך פערבעסערן, אבער ער האט נישט געהאלטען קיין ווארט... ער האט נישט געהאט קיין גענוג שטארקען ווילען, כדי דעם ביטערן טראפען אוועקצווארפען...

אמאל איז ער אהיימגעקומען ביינאכט אנגעשיכור'ט... ער איז געווען אויסגעבערזערט... ער האט מיך און די מוטער אויפגעוועקט... ביי די חצות...

ער זי ארויסגעשלעפט פון בעט און געשלאגען... געשלאגען און געטרעטען... דערנאך האט ער זיך גענומען צו מיר... איך האב געוויינט... מיט א מאס ... ער מיך געשלאגען איבער'ן גאנצען לייב...

די מוטער האט מיך פערטיידיגט... זי האט אויפגעכאפט די שכנים... גערופען דעם סטרוש צו הילף... דאס האט איהם נאך מעהר געערגערט... האט זיך געכאפט אויף די שכנים... א פאר מאל האט מען גערופען פאליציי... מען האט איהם געבראכט אין קאמיסאריאט... ווען ער איז ארויסגעקומען, האט ער געוויינט איבער זיין לאגע און צוגעזאגט, אז ער וועט זיך פערבעסערן און מיך שלאגען וועט ער נישט...

אבער שפעטער האט ער פערגעסען... ער האט זיך אויסגעטון אנגעשיכור'ט און געשלאגען און געטרעטען די מוטער און מיך...

אזעלכער איז געוועזען מיין פאטער... און אזוי האט אויסגעזעהן מיין קינדהייט... אבער הערט ווייטער...

(פארזעצונג קומט.)

לאָדזער כראָניק.

פון שטאָט-ראָט.

(ע) נעכטן האָבן די פאַרזיצענדע פון די בעזונדערע פראַקציעס און שטאָט ראָט בעקומען פון פרעזעס פּינלגא א צירקולאַר, אין וועלכן עס ווערט ערקלערט, אז צוליב חגא ווערן נישט גערופן קיין זיצונגען פון שטאָט-ראָט. כאָטש עס זענען פאַרהאַן וויכטיגע פראַגען צ' ערלעדיגן.

גרויסער אומזאַץ-שטייער פאַר'ן יאָהר 1926.

(ע) היינט וועלען ציפירט ווערן די אויסטעקסטונגס-צעטלען פון אומזאַץ-שטייער פאַר'ן יאָהר 1926.

דער אומזאַץ-שטייער פאַר'ן יאָהר 1926 איז אַ כך גרעסער אויסגערעכנט געוואָרן ווי פאַר'ן יאָהר 1925.

אַפּטייקען ווערן קאָנטראָלירט

(§) לעצטענס האָבן די אַפּטייקען גענומען אויף אייגענעם אחריות די פּרייזן פון די מעדיקאַמענטן. דער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט האָט געשאַפן אַ ספּעציעלע אינספּעקציע - קאָמיסיע, וואָס וועט האָבן די אויפגאַבע צו קאָנטראָלירן די אַפּטייקן און נישט דערלאָזן, אַז עס זאָלן גענומען ווערן איבעריגע פּרייזן.

„לאָקאַטאָר" אַפּעלירט צו 16 מיניסטאָרען

וועגען דער קאַטאַסטראָפאַלער וואוינונגס-נויט אין לאָדז.

(ע) נעכטן האָט די פערוואַלטונג פון פאַראיין „לאָקאַטאָר" אַרויסגעשיקט קיין וואַרשע אַ גרויסע דעפּעשע וועגן אַ הלואה אויף בוי-צוועקן פאַר לאָדז. די דעפּעשע איז אַרויסגעשיקט געוואָרן צו די מיניסטאָרען: משקאָווסקי, סלאַווא-סקלאַדקאָווסקי, טשעשאַוויטש, יורקעוויטש, ראַטשקיעוויטש, מיעדזשינסקי, קוויאַטקאָווסקי, סטאַניעוויטש, מאַרשאַל פּילסודסקי, מאַראַשעווסקי, זאַלעסקי, דאַבראָוסקי און באַרטעל. א חוץ דעם איז די דעפּעשע איבערגעשיקט געוואָרן צום שטעט-פאַרבאַנד, קאָאָפּעראַטיוון פון וואוינונגס-הייזער, לאָקאַטאָרען-פעראיין אין צ.ם וואַרשאַווער מאַגיסטראַט. די דעפּעשע האָט פאָלגענדען אינהאַלט:

נגאָדזעס, ווי דער מיניסטאָרען-ראָט האָט אנגענומען דעם אויפבוי-אומזאַץ און איז איצט אַ וויכטיגער ענין דאָס פעסטשטעלען די הויך פון די פּראָצענטער און פון דער אַמאָרטיזאַציע פון די הלואות, וואָס ווערן געגעבן די וואוינונגס-קאָאָפּעראַטיוון. די פּראָצענטער און די אַמאָרטיזאַציע דאַרפן נישט בעטרעפן מעהר ווי 3 פּראָצענט יעהרליך, אויב די אויפגעבויטע וואוינונגען דאַרפן אַמגעטרעטן ווערן די מיטגלידער פון די קאָאָפּעראַטיוון און פאַר די אַרבייטער מאַסען. דאָס דירה-געלד און די נייע הייזער טאָר נישט איבערשטייגן 20 פּראָצענט פון בודזשעט פון אַן אַרבייטער פאַמיליע. דאָס פערדינסט איז איצט רעכענט אויף 120 זל. א חודש. פאַר דער וואוינונג דאַרף ער, אלזא, בעצאָהלען נישט מעהר ווי 25 זל.

בייַ דער קאַטאַסטראָפאַלער וואוינונגס נויט אין לאָדז, וואו עס פעהלען 100 טויזענד וואוינונגען, וואו עס פערמעהרען זיך די אַנשטעקענדע קראַנקהייטען, איז עס די פליכט פון דער רעגירונג צו זאָרגען דערפאַר, אַז די לאָדזער אומבעמיטעלטע בעפעלקערונג זאָל בעקומען געזונטע און בעקוועמליכע וואוינונגען.

סטריקאָווער רבי זאל ווערען רב איז סטריקאָוו.

(ג) ווי בעקאַנט קומט פאָר און סטריקאָוו א מחלוקת צוליב'ן ממלא-מקום פון נפטר-געוואָרענעם סטריקאָווער רב ר' דוב ראָזענבערג זצ"ל. די מחלוקת'ן זענען שוין רערגאַנגען אין די ח"ב'ע גדולת'ן אַרייַן אזוי, אַז עס איז געוועזען געוואָרען אַ בית-דין פון בעוואוּסטע רבנים, וועלכע זאָלן אויסגלייכען דעם סכסוך, וואָס איז אויף דעם פאַרען ענטשטאַנען צווישען ביידע צדדים, וועלכע האָבען אלס סטריקאָווער רב געוואָלט מאַכען „זייערע" מורי-הוראה'ס. דער סכסוך האָט אפילו שוין דערפיהרט צו פעטש...

ענדליך האָט דער עולם זיך אַ בושעל בערוהיגט. צווישען די צדדים איז געמאַכט געוואָרען אַ פשרה באופן, אַז אלס סטריקאָווער רב זאָל בעשטימט ווערען דער סטריקאָווער רבי, דער נשיא פון די לאָדזער שומרי ומוהירי שבת, ר' מעדיל'ע שלים"א מושקוביץ.

אַלס מורה-הוראה פון סטריקאָוו זאָל בלייבען: אויך אויף ווייטער דער פריהערדיגער מורה-הוראה ר' יו"ל דעריק.

אַ דעלעגאַציע פון דער סטריקאָווער ייִדישער קהלה וועט נאָך פאַר פסח זיך זעהען צום סטריקאָווער רבי אין לאָדז מט'ן פאַרשלאַג, אַז ער זאָל מסכים זיין אָנצונעמען די כסא-הרבנות אין סטריקאָוו.

די פּסח-הילפס-אַקציע

(ג) רעפ. ד"ר י. ראָזענבלאַט האָט דערהאַלטען אַ טעלעגראַפישע מיטטיילונג פון מיניסטעריום פאַר רעליגיעזע ענינים, אַז עס ווערט ערלויבט דער לאָדזער קהלה אונטערצונעמען די פּסח-אַקציע אין די ראַהמען פון פאַר-אַ-יאָהריגען בודזשעט. רעפ. ד"ר ראָזענבלאַט האָט די טעלעגראַפישע ערלויבניש פון מיניסטעריום איבערגעגעבען דער קהלה-פערוואַלטונג.

שוין נעכטען, דינסטאַג, האָט די פּסח-קאָמיסיע אויסגעצאָהלט שטיצע פאַר די חברות און שטיפלער, וואָס זענען לוי'ן אייניגען פון דער קאָמיסיע ראוי צו דער קהלה-שטיצע. די דאָזיגע שטיצע ווערט אַרויסגעגעבען און אַזוי הויך, אַז יעדער מתפלל בעקומט לכל הפחות 10 זל.

נעכטען האָט די פּסח-קאָמיסיע אויך אויסגעצאָהלט דעם דאַבראָטשינסקישעם די צווייטע 10.000 זל. אויף פינאַנצירען צוויי צווישען די גרויסבערדערשטיקע יורען.

בכלל איז נעכטען געווען און דער קהלה-שטוב אַ „גרויסער פערקעהר". עס האָט זיך פאַרזאַמעלט אַ גרויסע צאָהל בעל-טובער, פילאַנטראָפען און פרנסים, כדי אפצונעמען די בעשטימטע סכומים געלד אויף פּסח-שטיצע פאַר די אינסטיטוציעס, וועלכע זיי רעפּרעזענטירען. צווישען אנדערע זענען געקומען די פרנסים ראובן האַפמאַן און צדוק ד'מענסמאַן, פרי אפצונעמען די סובסידיעס פאַר די האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציעס אויף פּאָלודניאָווע 4 און זאַוואַדזקאַ 5.

מען האָט אויך געזעהען די בעקאַנטע מעלדונג פון די ייִדען אין גמיר'ס ראָגאָזן, די פרנסים פּלאַצקער און קאַץ, אויך זיי זענען געקומען אפצונעמען די שטיצע פאַר די אַרומלעבט פון גמיר'ס ראָגאָזן.

הייגט מיטוואָך וועלען בעקומען אויס-געצאָהלט שטיצע די שטיבלער און חברות. מאָרגען, דאָנערשטאָג וועלען בעקומען שטיצע די 400 בכבוד'ע יידען, וועלכע די קהלה ווייסט, ווי מען שטיצט בעדערענדלען מיט דער ברייטער האַנד...

צוגאָב-פּאַבאַר-קאָמיסיע פאַר'ן לאָדזער קרייז.

(§) מאָרגען, פרייטאַג, דעם ערשטען אַפּריל 8 אַ זייגער אין דער פריה הייבט אָן צו אַמטירען די צוגאָב-פּאַבאַר-קאָמיסיע פאַר'ן לאָדזער פּאָוויאַט. עס דאַרפען זיך שטעלען אַלע די, וואָס ראַבען בעקומען אויפפאָדערונגס-קאַרטען. אויף וועלכען ווערען בעזונדערס די, וואָס פּערלאַנגען מען זאָל זיי נאַכאַמאָל אונטערזוכען און איבערמוישען זיי די קאַטעגאָריע "B" און "A" אויף "D" און "E".

דער „וויקט" גיט נאָך דריי פאָרשטעלונגען.

דער אַנסאַמבל פון וואַרש. ייד. קונסט-טעאַטער וועט אויפטרעטען און סקאַלאַ-טעאַטער נאָך געצעהלטע דריי מאָל אין דא — זינאַג דעם ערשטען טאָג פּסח ביי-טאָג, און דעם אַנדערען טאָג פּסח ביי-טאָג אין אין אָוונט. אַזוי אַרום וועלען אַלע יענע טעאַטער-פריינד האָבען די געלעגענהייט צו בעווונדערן דעם פּערלבייגען אַ טאַמבל-שפּיל פון דעם אויסגעצייכענטען דראַמאַטישען טעאַטער און פוילען.

אויך דאָס מאָל וועט זיך דער „וויקט" בעווייזען און אַ נייעם רעפּערטואַר. עס וועלען אויפגעפיהרט דריי פיעסען וואָס געבען די מעגליכקייט אַרויסצוויייזען אַלע מעלות פון די „וויקט"-אַרטיסטען מיט אידא קאַמינסקאַ און זיגמונט טור-קאָוו בראש.

עס ווערט געשפּילט „דער געראַלס" פון ל. אַנדרעיעוו, „דעם אַרטיסט'ס מזל" פון סעמיאַן יושקעוויטש און „דער קרבן" פון אַסיפ דימאָוו.

ווי מיר זעהען, זענען דאָס דריי פּערשידענע זשאַנר-פיעסען און דער פאַר מאַנט נאָך אַנטערעסאַנטער. אויסער די גאַסטשפּיל פון די מתפּרים זענען אַ גאָראַנטירטע פאַר די פּיעסען.

מיט אומגעדולד ערוואַרטען מיר צו זעהען נאָך די דריי פיעסען, וואָס זיינען די לעצטע אויפפיהרונגען פון „וויקט" אין לאָדז.

דינסטאַג דעם ערשטען טאָג חול-המועד שפּילט שוין „וויקט" אין לובלין.

לויז-אַקציע פון די בוי-אַרבייטער.

(אז) עהערגעסטען איז און אַרבייטס-אינספּעקטאָריאַט פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ צווישען די פאַרשטעהער פון די בוי-אַרבייטער און בוי-אונטערנעהמער מיט'ן אנטייל פון אַרבייטס-אינספּעקטאָר.

די בוי-אונטערנעהמער האָבען פאָרגעלעגט די אַרבייטער אַ הוספה פון 20 פּר. די אַרבייטער האָבען אפּגעוואָרפען די הוספה, פאָרערנדיג דאָפּעלטע שכירות.

אויפגעהאַנגען זיך.

אַלינא מייער, דרעווגאָווסקא 74. אין בעצאַנגען זעלבסטמאָרד דורך אויפהענגען זיך.

זאַל פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20.

נאָר 8 גאַסטראָלען פון וואַרשעווער יודישען קליינקונסט-טעאַטער

סמבטיון

בראש מיט די בעריהמטע אַרטיסטען ליבלינגע פון וואַרשע
וואַ שטאַקפּעדער,
הערמאַן פעניגשטיין, דוד לעדערמאַן, י. נאַזשיק

זונטאַג דעם 1-טען טאָג פּסח
2 פאָרשטעלונגען
1) 3.30 נאָכמיטאָג
2) 5.30 אָוונט

מאָנטאַג דעם 2-טען טאָג פּסח
3 פאָרשטעלונגען
1) 3.30 נאָכמיטאָג
2) 6 אָוונט
3) 9.15 אָוונט

די גלענצענדע גראָטעסקע וואָס איז געשפּילט אין וואַרשע 4 חדשים בסדר א. ג.

סמבטיון 1

אין 2 אַקטען 12 בילדער מיט פּראָלאָג און עפּילאָג צוזאַמענגעשטעלט און רעזשיסירט: י. נאַזשיק. מוזיק ש. ווײַנבערג, דעקאָראַציעס: ה. ווײַנבערג, סמבטיון-דעלעגאַט: ה. פּעניגשטיין.

סמעטשען — הומאָר — כאָרעאָגראַפיע — סאַטירע — געזאַנג.

טעקסטען פון די בעוואוסטע שרייבער: מ. נאַדיר, דער טונקעלער, נאַדעלמאַן, ל. האָכשטיין, לוסטיגער פעסימיסט, י. נאַזשיק. — ס'נעמען אָנטייל פרויען: ע. שטאַקפּעדער, ר. גאָזעל, מ. מאַגולסקאַ, ב. פערבער, מענער: ה. פעניגשטיין, ד. לעדערמאַן, י. נאַזשיק, מ. שטאַקפּעדער, י. בירנבוים, ה. גרינשפּאַן, מ. לעהין.

!!! אייגענע סינספּעלערישע דעקאָראַציעס. קאָסטיומען, בוטאַפאָרען און ליכט-עפּעקטען.

דירעקטאָר: ש. ווײַנבערג. פאַרשטייער פון סמבטיון א. שטאַקפּעדער.

ווי ווערט דער זלאָטי סטאַביליזירט ווערען?

אַט די פראַגע אינטערעסירט אַם שטאַרקסטען די לאָדזער אינדוסטריע.

(ע) בעת די אונטערהאַנדלונגען פון דער רעגירונג וועגען אַן אויסלענדישער הלואה איז אַרויסגערוקט געוואָרען אַ פראַגע, וואָס גיט זיך דער היגער טעקסטיל-אינדוסטריע און האַנדעל אין וואָס איהר אונגעדולד עלענגלייגעם האַט האָבען קאָנטשערלאַמענט פאַלגען פאַר'ן ווערט שאַטעלליכען לעבען אין לאָדז.

די סוחרים און די אינדוסטריעלער האָבען אָנגעהאַלטען ספּעציעלע בעראַטונגען וועגען דער גענויער מעטאָדע פון זעלבסט-לאַזען סטאַבי-ליזאַציע פון זלאָטי-קורס און פערלייגען מיט'ן דאָלאַר. די הויפּט-פאָרדערונג פון די סוחרים און אינדוסטריעלער איז, אַז דער זלאָטי זאָל אין שייכות מיט דער הלואה סטאַביליזירט ווערען אויף דער איינציגער הויך, ד. ה. קנאַפּע 9 זלאָטי פאַר אַ דאָלאַר. דאָס פערלענגערען די סטאַביליזאַציע-הויך פון דאָלאַר וואָלט געברענגט צו אַ סך באַנקראָטען, וואָלט צושטערט דאָס בייז-אינציגע קאַלקולאַציע-סיסטעם און געברענגט צו אַ לאַנג-ציטיגע קריזיס אין האַנדעל.

סאָציאַליסטישע פּאַרטייען פייערן געמיינזאַם דעם היי-יאָהריגען ערשטען מאַי.

(§) אין לאָקאַל פון פּ.פּ.ס. איז נעכטען פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון די פאַרשטעהער פון פּ.פּ.ס., „בונד", פּאָלי-ציון", לינקע און דייטשע אונאָפּהענגיגע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען. עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו מאַכען פאַראייניגטע צו פייערן דעם היינטיגען ערשטען מאַי און דער דעמאָנסטראַציע-צוג זאָל זיין אַן אינטערנאַציאָנאַלער. אין אינהאַלט זאָלען זיך בעטייליגען די סאָציאַליסטען פון אַלע פּאַרטייען. פון צוג ווערען אויסגעשלאָסען די קאָמוניסטען, די א נאַפּ-הענגיגע סאָציאַליסטען און די אַזוי-גערופענע לינקע פּ.פּ.ס.

„די וועלט" / ראָמען ראָלאַן'ס דראַמע, וואָס איז אויפגעפיהרט געוואָרען אין „וויקט". / — פון — ד"ר וו. פּאַלעס.

די דאָזיגע דראַמע, וואָס איז געשריבען געוואָרען אין יאָהר 1898, וואָלט נאָך דרייסיג יאָהר נעקענט אַרויס פון ראָלאַנ'ס פעדער אויך איצט, נאָך דער גרויסער וועלט-מלחמה, ווארום דער מענשליכער שוין-וויסטוס האָט זיך דאָך נישט געביטען.

פּונקט צווייג, דער גרעסטער פראַנצויזישער דיכטער, גיט אָן אין זיין מאָנאָגראַפיע פון ראָלאַנד'ען, אַז אין די „וועלף" פיהרט ער אַרויס דעם פּראָצעס פון דרייפוס'ען.

דרייפוס איז אין די „וועלף" דער פראַנצויזישער אַריסטאָקראַט קעניג פיגנבערט דער פערטיידיגער פון אָט דעם שווערען גורל געטראָפענעם יוד. דרייפוס'עס שונא אין די „וועלף" דאָס איז דער גענעראַל-שטאַב, וואָס וויל בעסער נעפּעטמיגען די אונגערעכטיגקייט לגבי דעם יודישען קאַפּיטאַן, איידער צו רייניגען די אַרמעע.

דער בריק, וואָס שפּילט אַזאַ גרויסע ראָלע אין די „וועלף", היינט אויס אַנגעציילט דערויף, אַז כוואַג איז גערעכט. די דריישוסיאַדע איז אין די „וועלף" נעהר דורכזיכטיג איידער, למשל, אין „אינגאַטוואַן אינזשל" פון אַנאַטאָל פראַנס.

יעדעס ווערק פון ראָמען ראָלאַן איז גלייכצייטיג אויך טאַט. מיט'ן וואָפען פון אמת שטייסט ער דעם פּערפּוילטען אייראָפּא. עס איז די טאַט פון מענשליכען געוויסען.

קוים עטליכע מענשען פון גייסט האָבען נישט פערלאָרען די מענשהייט אין דער צייט פון דער וועלט-מלחמה. ווי האָבען בעהיטען אינ'ם געבערום פון די גליצטרוטשיגע מלחמה היינען זיך אָפּגעראַנטצען פון די שנאה-אונטערצינדער צווישען די פעלקער.

דאָס הארץ פון ראָמען ראָלאַן איז איבערפולט פון הייסער ליבע צו דער מענשהייט און עס האָט געבלוטיגט אויף'ן אַנבליק פון דער מלחמה, דאָס גרעסטע פערשפּרייטער פון מענשליכען אונגליק.

אומזיסט האָט ראָלאַן געשריבען און איבערצייגט געהאַרד הויפּטמאַנ'ען, אומזיסט האָט ער געשריבען און בעהאַלט איבערצייגען ווערהאַרען'ען. ער האָט געוואָלט פון אָט די פראָוואָצירענדע גייסטער פון אייראָפּא אויפבוידען דעם טיפּס פון שעלינגיוס און אריענטירען זיי אין יענעם לאַגער, וואָס צופערקנט איינ-זיג בלויז די בערנקט-טעראָר גרויסען אינז-בערגעטיגקייט. און עס איז געבליבען די געשיכטע פון די פּראָצעס דרייפוס אַרויסגעהויבען בלויז פון די בערערליכטיגקייטען.

די דראַמע וועט מען כמעט ראָבען פיהרען פון דער סאַמע אַרויס אין דער בייזער ציינזור פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע. דער רעוואָלוציאַנערער גענעראַל פון פּעראָנעס, פון אַ בשל פון דעם פעגעל און מנוהל. מעהר איז פון די אַנפאַנגער פון דער מעסטער פון פּעטשערווער בעסער פון לאַנד.

פאַקט אַ בריוו וועגען די דערוויף, אַז איינער פון די טענגאַגטע פיהרער פון דער רעוואָלוציע איז אַ בוגד. ער ווערט גלייך פערמשפּט און איינגעזעצט אין תפיסה. דערפון דערוויסען זיך פאַרשיידענע דעמאַגאָגען. עס דערוויסט זיך דערפון אויך די אַרמעע און ער ווערט פעראורטיילט צום טויט.

צוריקהאַלטען דאָס אויספיהרען דעם אורטייל — איז אונמעגליך, הגם די שונאים האָבען דעם דאָזיגען בריף אונגעשריבען, כדי אַזוי אַרום אַרויסצוטרייבען פון די רייהען פון דער רעוואָלוציע דעם אויס-געצייכענטען פיהרער.

עס וועט געבליבן העלפען. די אַרמעע ווערט זיך דערוויסען פונ'ם שפּיצעל, וואָס זי פיהרט נישט גלייבען אין דער אונשולד, זי וועט זיין אויפגעבראַכט. שווער איז צו האַלטען אָרדנונג אין דער אַרמעע. דער קאָפּ פון קאָמאַנדאַנט מוז דערבער פאַלען אונטער'ן אכזריות'דיגען מעסער פון דער גילאָטינע.

און דאָס דורדערט אויף ביז צום טיפסטען די נשמה פון ראָלאַנ'ען. ביי איהם מוז די גערעכטיגקייט זיגען.

מיט ביטערן סאַרקאַזם מאָלט דער דאָזיגער איידעלסטער און בעסטער פון די מענשען די פערביטערטע שרייער, פאַר וועמען די מלחמה איז די ליבסטע מלאכה.

אָבער, נישט קוקענדיג אויף די אילוזיעס, ענטהאַלטען די „וועלף" אַלמענשליכע אידעען, וואָס זענען זעהר אַקטועל. דער דאָזיגער געשריי נאָך גערעכטיגקייט, וואָס רייסט זיך אַרויס פון דער ברוסט פונ'ם אַפּאָסטעל „דעם מבשר פון די פרייע גייסטער פון אייראָפּא", איז און וועט תמיד זיין דער שענסטער אינ-האַלט פון דער מענשליכער נשמה.

ראָמען ראָלאַן האָט געוואָלט שאַפען אַ גיגאַנטישען ציקל פון צעהן דראַמעס וואָס זאָלען לעבען זיין ריזען גרויסען בריינער ציקל. ... ער האָט געבלעטעלט די קולטור פון אַ נייעם אַן אָנגעבליכען געשטאַלטען אַ נייער טיפּוס פון לעבען פון מאַסע פון קלאַסען. ... ער האָט זיך ווידער אויפגעהויבען אַזוי צוריק פון פריהער צום ערגסטען פון דער פּלאַנעטשעם בעזעהען זיך צום ערנסטען. ...

וואָס ראָלאַן לויט זיין גרויסען כח איבערגעבען דעם נויזלשאַפטליכען שטורם אין מאַסען, בעת די ערשטע כוואַליעס פון דער מיטענגיש פון אַקטען צעניגען זיך ביז דעם מאָמענט ווען זיי חמיזען אויס ביטלכומעו צו אייגענטלילען זיך און די רוח פערשפּרייט זיך ווידער איבער דעם אייביגען ים.

בקצור: ער האָט געוואָלט די גאַנצע גרויסע רעוואָלוציע פלאַסטיש אויפדרי-קען אין דעם ציקל דראַמען, פון וועלכע ער האָט געשאַפען בלויז 4. אַלע 4 זענען פערבינדען מיט אַ געמיינזאַמען אַפּאָטעאָז פון העלדענטום.

ראָלאַן איז אַזעלכער, ווי ער איז געווען—ער טראָגט די פאָהן פון אמת הויך און אונגערמידליך איבער'ן ים פון שנאה, להכעיס די „וועלף", וואָס דורשטען נאָך בלוט.

אָט די בלוט'יגע אַטמאָספערע פון דער רעוואָלוציע איז אונטערגעשטראָכען געוואָרען אויף דער פאָרשטעלונג פון די „וועלף", דורך „וויקט" מיט דער הילף פון אַ פּורפור-פאַרהאַנג.

ה' טורקאָוו, אַ זעהר אינטעליגענטער רעזשיסער מיט אַ ברייטער גייסטיגער קולטור, האָט זעהר געלונגען רעזשיסירט די „וועלף".

מען קען איהם פערוואַרפען, אַז טייל-מאָל איז געווען צופיל געשריי אויף דער סצענע, אַז אין איניגע סצענעס האָט געפעהלט די האַרמאָניש מאָס אין רו-היגקייט. איינער פון די אַקטיאָרען איז בכלל טאַטאַוירט אויפ'ן פנים, ווי אַ פיהרער פון אַן אינדיאַנישען שבט. אָבער דאָס זענען קליינע פעהלערען.

פון די אַרטיסטען האָט זיך אויפ'ן ערשטען פּלאַן אַרויסגערוקט ה' טורקאָוו, אין דער פראַכטפולער קרעאַציע פון טעיע, און ה' דעמב, וואָס האָט געלונגען אויסגעדריקט דעם פילוטש פון קע-נע, דעם פערזייצענדען פון רעוואָלוציאַנערען ראָט.

דאָס דאָזיגע טעאַטער שטעהט אויף דער געהעריגער הויך און פּערדינט פאָל-שטענדיג אויף אַ צוהעלפיכען קענט פון פובליקום.

סאָוויעטישער טעקסטיל-פּער-באַנד איז מאָסקווא

וויל געבען די לאָדזער טעקסטיל-אַרבייטער 10.000 רובל.

לאָדזער פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען זאָגען זיך אָפּ צו נעמען דאָס פאַרגעלענטע געלד.

די הויפּט-פערוואַלטונג פון פּראָפעסיאָנעלען טעקסטיל-פערבאַנד האָט דער-האַלטען פון מאָסקווער אַלרוסישען טעקסטיל-פערבאַנד אַ בריף, געשריבען אין פּויליש, מיט פאָלגענדען אינהאַלט:

„געעהרטע חברים. מיר האָבען זיך דערוואוסט וועגען טעקסטיל-שטרייק אין פּוילען, וועלכער האָט אנגענומען אַזעלכע אומפּאָנרענדיגע פאָרמען. מיט אינגעדולד האָבען מיר ערוואַרט ידיעות וועגען פערלויף פון שטרייק. מיר זענען גרייט געווען, ווי תמיד, צו קומען צו הילף די ברידער-אַרבייטער, אָבער מיר זענען געווען פערוואונדערט, וואָס איהר האָט זיך נישט געוועגדעט צו אונז וועגען הילף.

„נישט קוקענדיג אויף דערויף, האָבען מיר בעשלאָסען צייטווייליג צו בעשטי-מען פון אינטערנאַציאָנאַלען שטרייק-פאָנד 10.000 רובל אויף שטיצע פאַר די שטרייקענדע פּוילישע טעקסטיל-אַרביי-טער.

„אָבער אומגעריכט איז אָנגעקומען די ידיעה וועגען צוברעכען דעם שטרייק אינ'ם מאָמענט פון דער גרעסטער שפּאַנונג. רייכטענדיג זיך, לויט די מעלדונגען פון די צייטונגען, זענען מיר זיך משער, אַז דער קאָנפליקט איז נאָך נישט אינגאַנצען פערענדיגט, די אונטערנעהמער געבען נישט נאָך און נעמען נישט אָן צו דער אַרבייט יענע פּערזאָנען, וועלכע זיי בעטראַכטען פאַר די אנפיהרער פון דער שטרייק-אַקציע.

מיר זענען גרייט צו קומען צו אייך מיט ברודערישער הילף און ערוואַרטען פון אייך נאָכריכטען. די פּאָסטגייענדע כוחות פון אונזער פּעראיין איז פאַר אייך רעזערווירט.

מיר דריקען אויס אונזער טיפען מיטגעפיהל די פּוילישע טעקסטיל-אַרבייטער צוליב דעם, וואָס זייער קאַמף האָט זיך זיי נישט איינגעגעבען. מיר ווינשען זיי ערפאָלג אינ'ם וויינטערדיגען קאַמף פאַר דער פאָלקסמאַכער בעפרייאונג פון אַר-בייטס-מענש.

מיט חבר'ישען גרוס:

סעקר. פון צענטר.-קאָמיטעט פּריאַנאָוו;

מיטגליד פון פּרעזידיום פון צ.ק. פּראָגינסקי."

אינ'ם ענטפער קיין מאָסקווא אויפ'ן אויבענגעבראַכטען בריף האָט דער קלאַסען-פעראיין געראַנג די רוסישע טעקסטיל-אַרבייטער פאַר זייער מיטגעפיהל. גלייכצייטיג האָבען די פּוילישע טעקס-טיל-אַרבייטער ערקלערט, אַז פון דער מאַטעריעלער הילף זאָגען זיי זיך אָפּ, מחמת דער שטרייק איז לוקווידירט געוואָרען, ווי אויך צוליב פּרינציפּיעלע טעמים (ווייל דער קלאַסען-פעראיין שטעהט נישט אין אפיציעלער פערבינדונג מיט דער מאָסקווער אָרגאַניזאַציע און געהערט צום אַמסטערדאַמער פּראָפ. אינטערנאַציאָנאַל און אַלע ענינים פון קלאַסען-פעראיינען ווערען ערלעדיגט אין אַמסטערדאַם אָדער אין לאַנדאָנער אינטערנאַציאָנאַל).

ווייטער ווערט אינ'ם ענטפער קיין מאָסקווא אָנגעוויזען, אַז דער שטרייק קאָן נישט בעצייכענט ווערען אַלס אַ „נישט איינגעגעבענער", מחמת די פאָדערונגען פון די אַרבייטער זענען בעפריעדיגט געוואָרען מיט אַ הוספה פון 6 ביז 12 פּראָצ.

צום סוף פון בריף בעקלאָגען זיך די פּוילישע טעקסטיל-אַרבייטער פאַר זייערע מאָסקווער חברים, אַז בת'ן שטרייק האָט די קאָמוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין פּוילען אַרויסגעלאָזט אויפרופען צו די אַרבייטער, אין וועלכע עס איז געמאַכט געוואָרען פאַלשע פאָרוואורפען די פיהרער, אונטעראַבענדיג דערמיט ביי די אַרבייטער דעם גלויבען אין דער אַנפיהרערשאַפט פון שטרייק.

בעריכטיגונג.

צוליב דעם, וואָס עס ווערען פאַר-שפּרייט פאַלשע ידיעות, בעטן אונז ה' ד"ר שווייג ווילמינג צי שטעלען, אַז ער נעמט נישט אָן קיין שום לעקשינסקע נאָר ביי זיך אין קאַבינעט. זאַוואַדזקא 6.

אומזיסטע
פסח-פרעמיעס!!!
יעדער וואס קויפט פון 10 זל. אן בעקומט אומזיסט
א פלעשעל מעהד כשר לפסח
די ביליגסטע קוועלע עכטען
„כרמל"
וויין און קאניאק
עין גדי זל. אליהאנט זל.
אויך ברזל, טאקיי, צורא, מאלאגא, מעדאק (פאר צוקער-ליידענדע)
גאנצע האלבע פלאשען, ביליגער ווי איבעראל.
דער גרעסטער אויסוואהל פון פערשידענע וויינען!
עכטע אונגארישע, רומענישע וויינען . . . . פון 6.00 זל.
צמוקים, פרימא קוואליטעט, באציאנקעס . . פון 1.65 זל.
מעהד כשר לפסח, גוט בעוואוסט, נאר ביי אונז . פון 3.00 זל.
ליקערען, שליוואוויץ, שפירט 96°, אלעס כשר לפסח
און ביליגער ווי איבעראל עמפעהלט די פירמע
ראזענבלום
לאדז, נארוטאוויטש (דזיעלנא) 9.
בעמ.: צו „כרמל" און שפריט ווערען קיין פרעמיעס נישט צוגעגעבען.
אויף פערלאנג ווערען בעשטעלונגען אפגעשיקט א היים.

א פארטפעל

אין וועלכען עס האט זיך געפונען א פאס אויפ'ן נאמען מ. פאמעראנץ און 30 זל. בזומנים איז פערלוירען געווארען. דער פינדער קאן דאס געלד דערהאלטען אלס בעלוינונג און דעם פאס אבשיקען דורך פאסט אויף פאלגענדער אדרעס:
אלעי 1-מער מאי 53 מ. פאמעראנץ.

והיה כי ישאלך בנך מחר
לאמר מה זאת?
פארוואס לויפט יעדער אין ביורא פיעטרי-קאווער 17? ואמרת אליו, זאלסט דו איהם זאגען, אז אין דעם ביורא פיעטרי-קאווער 17, דורכגאנג (זאכאדניא 52) ווערט לויט'ן אויסטאוו געקויפענהאפט ערלע-דיגט אלערליי ביטעס, קלאוזולעס זא-בעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אד-וואלאציעס, רעקורסען — וועגען קאנ-צעסיעס, פעסער אין קאמיסאר.-זשאנדו, ביטעס אין אלע פאליציי-בעצירקען, שוות-פות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דארא-וויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
שנעל, רעעל און ביליג!
מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, ניי-מאשינען, גארדעראבען א.ז.וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן נארוטאוויטש 19 (דזיעלנא)
אין מעבעל-געשעפט (פריוו.-וואוינ.) שטנקעוויטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פערש. געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

כ'קויף געניצטע פוטערס: קאראקולענע פאלטענס, נערצענע, טומאקען, פאנאלען מענער-פוטערס א.ז.וו. האטעל „פאנאפאל" זאכאדזקא 7
דער פערטיער חיים אנחטין.

Chorzy na cukrzycę
otrzymują bezpłatnie dokładną broszurę
Nr. 10. Dr. Hugo Caro, Sp. z o. o. Gdańsk.

צענטראלער פראפ. לאדזער טאנץ-לעהרער-פעראיין
אויף דער לאדזער וואיעוואודזטווע.

לויט'ן בעשלוס פון דער פערוואלטונגס-זיצונג פון פראפ. לאדזער טאנץ-לעהרער-פעראיין פון 12. אפריל ד. י. איז בעשלאסען געווארען אויסצושליסען ה' הענריק הענריקאווסקי אלס פרעזעס און אלס פערוואלטונגס-מיטגליד אויפ'ן יסוד פון די אונטען אנגעגעבענע סיבות:
1) פאר נישט ערפילען געהעריגענהאפט די פליכטען אלס פרעזעס.
2) פאר נישט אויפפיהרען פיל מאל דעם בעשלוס פון רעגולאמין, וואס האט דערפיהרט די פעראיינס-מיטגלידער צום גרונד. 3) פאר נישט פארי לאמגנעארע אויפפיהרונג בעת די זיצונגען. 4) פאר בענוצען זיך מיט די נידערטרעכטיגסטע בעלייידיגענדע אויסדרוקען געגען די פעראיינס-מיטגלידער. דער דערמאנטער בעשלוס איז איינשטימיג אנגענומען געווארען פון אלע לאדזער מיטגלידער.
די פערוואלטונג.
בעמ.: אלס צייטווייליגער פרעזעס איז בעשטימט געווארען ה' ד. פרידוואלד.

די קאנדיטאריי
F. Grycendler
פיעטריקאווער 62 — טעל. 14-87
עמפעהלט צום קומענדען פסח בעקאנט פון זייער גוטקייט א גרויסען אויסוואהל מאקאראנען, הערבאטניקעס, מאקאגיני טארטען אנאנאסען, צוקערווארען און שאקאלאדען. עס ווערט געבעטען אום פריהער אויפצוגעבען די בעשטעלונגען.

פאדערט איבעראל
נאר פאטענטירטע
פעלד-בעטען
פערזעהן מיט דער פאבריקס-מארקע
Palma-Patent
פאר וועלכע מיר גאראנטירען.
אויך שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען קינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע קינ-דער-בענקלעך, שאטמאהלע און נעבעטע מאטראצען.
ביליגסטע פרייזען! • רעיעלסטע בעהאנדלונג!
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85.

סענסאציע! סענסאציע
בעריהמטער פאטאגראף-קינסטלער, פיהרט אויס פאטאגראפיעס אהן קאנקורענץ!
יעדע פאטאגראפיע איז א קונסט-בילד!
ספעציאליסט פון קינדער-אויפנאהמען נעמט אן אלערליי בעשטעלונגען און קומט צו די קליענטען א היים. די אויפנאהמען ווערען אויס-געפיהרט דורך א אפאראט פון דער נייעסטער טעכניק ביי די מיטהילף פון קינסטליכען ליכט. א חוץ דעם ווערען אויסגעפיהרט אלערליי אויפנאהמען ווי: פארטרעטען, חתונות, ספארטס, טעאטער און מצבות-אויפנאהמען אויך בעשטעלונגען אויף ארויס-צופאהרען. דאס ווערקשטאט איז צו די ציים פון טאג שטארק נישט צו די אויפנאהמען. נישט קוקנדיג אויף דער גרויסער בעקוועמליכקייט זענען די פרייזען זעהר צוגענגליך. בעשטעלונגען ווערען אנגענומען פון א זייגער 10 פריה ביז 3 נאכט.
זאוואדזקא 30, 3-טער שטאק, אפיצינע ביי הערשאפט סאאור.
גוט און ביליג! גוט און ביליג!

דער בעוואוסטער [illegible]
ל. בערמאן
נארוטאוויטש 42
(דזיעלנא) 8 .ה

8-טונג!
דאס
„לאדזער טאגעבלאט"
בעקומט מען שוין פון 6 א זייגער פריה
אין אלע באהן-קיאסקען פון
„רוך"
(„Ruch")

„תומכי אורחים"
פאמארסקא 18
מאכט בעקאנט, אז היינט מיטוואך פון 9 פריה וועט ארויסגעגעבען ווערן פראדוקטען און אויך געלד-אונטערשטיצונגען פאר די אלע, וועלכע האבען די נומערן פון 1 ביז 400. מארגען דאנערשטאג פאר די נומערען פון 401 ביז 650.
איינצושרייבען צו עסען אין דער פסח-קוך קומט פאר נאר נאך היינט מיטוואך פון 6 ביז 9 אווענד.
די אלע וועלכע האבען אנגעגעבען ביטעס אויף פסח-אונטערשטיצונג קענען נאך היינט אבנעמען די קויטונגס-סאלאנס פון 11 ביז 2 מיטאג און פון 5 ביז 9 אווענד אין סעקרעטאריאט.
מיט אכטונג: די פערוואלטונג.

Zjednoczone Fabryki Maszyn
„UNIA"
dawn. C. Blumwe i Syn, Sp. Akc.
BYDGOSZCZ-WILCZAK
(די עלטסטע אין פוילען ספעציאל-מאשינען-פאבריק)
ליפערט אלס ספעציאליטעט:
קאמפלעטע איינריכטונגען
פאר האלץ-בעארבייטונג.
מיט אנפראגען זיך צו ווענדען צום פערטרעטער:
Inżynier G. Praszkier,
Łódź, Zawadzka 16a
Tel. 27-52.

Dr. med. H. LEICHTER
סאנקטאנטינער 9, רוג זאכאדניא
טעל. 49-66.
צאהן-כירורג
ספעצ. פון כירורגישע קראנקהייטען ווי שטשענקעס, ציסטעס, דושענעלעס, צאהן-אימפלאנטעס א.ז.וו.
נעמט אן פון 1½-5 און פון 8-9 אוו. זונטאג 11-2.

וויכטיג פאר דאמען!!!
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטסטע היטע איבערארבייט איך אויף נייע
נע. געדענקט די אדרעס:
זאוואדזקא 23 23
נאר פאר 2.50 זל.

פאר 12 זל.
לערן איך אויס
טאנצען
פאר אנפאנגער הייבט זיך אן דער קורס דעם 3-טען פון יעדען חודש. איינשרייבונגען אין דער טאנץ-שולע
פאלודניאווא 10.
מיט אכטונג ד. פרידוואלד.

צו אלע פרויען און מענער!
פארוואס זאגען ווענען וועלכען מ'רעדט נישט אין א סאלידער, רוהיגער פאמיליע, אבער דאך זענען זיי גורם צו פערשידענע מחלוקת'ן און טיילמאל דערפיהרען זיי אפילו צום גט...
דאס וויכטיגסטע פון זיי איז דער אומאנגענעהמער גערוך פון מויל וועלכער מאכט אפילו דעם ליבליכסטען מענש אומערטרעגליך, דעם דאזיגען עקעלהאפטען גערוך קען אויף שטענדיג בעזייטיגען נאר די איינציגע
FERMENTINA
א ווירקזאם מיטעל געגען דעם ריח פון מויל, וואס איז בעשטעטיגט געווארען דורך די אויטאריטעטען פון דער מעדיצין. „פערמענטינא" בעזייטיגט דעם אומאנגענעהמען גערוך, קאנסערווירט די ציינער, שטארקט די דרוזענסלעך און מאכט דאס אויסאטעמען אנגענעהם.
הויפט-סקלאד אויף פוילען: ROMAN WŁODARSKI WARSZAWA, Lubieckiego 5
צו בעקומען אין אלע אפטייקען, אפטייק-סקלאדען און פערפומעריע-געשעפטען. פרייז זל. 2.75 פאר שטיק. ווען מ'קריגט נישט, דארף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאד אויף פוילען. פאר קונים פון דער פראווינץ ווערט ארויס-געשיקט נאכ'ן בעקומען פאראויס 3 זל. אדער 3.50 אויף א נאכנאהמע.
היט זיך פאר פעלשונגען!
פערטרעטער אויף בעזונדערע שטעט אויף אייגענער רעכנונג ווערט געוואונשען.

לאסען!
צו דער 1-טער קלאס פון דער 15-טער פויליש-לאטעריע זענען נאך צו בעקומען אין דער איינציגער גרעסטע, עלטסטע און גליקליכסטע קאלעקטור
E. LICHTENSTEIN i S-ka Warszawa, Marszałkowska 146.
אדער אין די אבטיילונגען פון דער קאלעקטור: 1) Bielańska 3, 2) Krakowsk. Przedm. 37, 3) Królewska 43, 4) Nalewki 42,
5) w Łodzi, Piotrkowska 72 gm. Grand-Hotelu.
הויפט-געווינס: 600,000 זל. אלגעמיינע סומע פון די געווינסטע — בעטרעפט 16 מיליאן זל.
פרייז פון א גאנץ לאס—40 זל., 1/2—20 זל., 1/4—10 זל. די ציהונג הויבט זיך אן דעם 13. אפריל און דויערט 6 חדשים, ד. ה. ביז דעם 6. אקטאבער ד. י. איינשליסליך.
קאנטא פ.ק.א. פאר ווארשא 374. — — — קאנטא פ.ק.א. פאר לאדז 64209. — — — די פירמע עקזיסטירט פון 1883 יאהר.

כשר לחג הפסח!
אויף דעם קומענדיגען פסח
עמפעהלען מיר: א רייך-פערזארגטע סקלאד פון
וויינען קאניאקען, ליקערען און מעהד
אין- און אויסלענדישע קאנסערוען, דעליקאטעסען, הערבאטניקעס, צוקערווארג, שאקאלאד, באמבאניעס א.א.
וויינען, קאניאקען „כרמל"
צו פאבריקס-פרייזען.
מעהד אלט-פוילישער פון 3 זל. אן א פלעשל.
א גרויסער אויסוואהל פון געשמאקפול-דעקארירטע געשענק-קויבערס פון 20 זל. אן.
M. BERMAN
דער גרעסטער און עלטסטער יודישער וויין- און דעליקאטעסען-האנדעל אין לאדז
פיעטריקאווער 53.

בחנם
אין די אויגען-אונטערזוכונג בעם קויפען ברילען אדער קוועטשערס ביים אפטיקער
פר. פאסטלעב
פיעטריקאווער 71
בעמ.: כ'נעם קיין רעבאט, אבער דעריבער נור גוטע (קיין געניצטע) סחורה און ביליגער ווי מיט רעבאט.

צוליב רוימונג פון לאגער
גרויסער אויספערקויף
פון עלעקטרישע און גאז-לאמפען
M. Burakowski
לאמפען-פאבריק
37 פיעטריקאווער 37 טעלעפאן 21-25
אלערליי רעפעראטורען ווי אויך אומארבייטונגען ווערען אנגענומען.

אבאנאמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעלגיען 20 פראנק, אין אנדערע לענדער — 1,25 דאלאר.
אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גראשען, פר'טעקסט 24 גר., אין טעקסט 49 גר., פרעסעג.. 60 גר., נעקראלאג 12 פריי'כנץ' ט טאג. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויבער דער שטאט—מיט 50% טייערער. פון די פרייזען ווערט נישט ארויסגעגעבען קיין רעכנונג.
Redaktor-wydawca D. Hamburski. Tłocznia B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 18.